

Odporúčania rozvoja mládežníckych výmen v Bulharsku

Bakalárska práca

Vedúci práce:

Mgr. Eva Abramuszkinová Pavlíková, Ph.D., M.A.

Natália Muchová

Brno 2016

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som chcela pod'akovať vedúcej mojej bakalárskej práce Mgr. Eve Abramuszkinovej Pavlíkovej, Ph.D., M.A., za cenné rady a odborné vedenie, ktoré mi počas písania tejto práce poskytovala. Zároveň by som chcela pod'akovať organizácii Bulgarian Youth Community a jej členom za všetky poskytnuté informácie a ochotnú spoluprácu.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu: **Odporúčania rozvoja mládežníckych výmen v Bulharsku** vypracovala samostatne a všetky použité pramene a informácie sú uvedené v zozname použitej literatúry. Súhlasím, aby moja práca bola zverejnená v súlade s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v znení neskorších predpisov a v súlade s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Som si vedomá, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavretie licenčnej zmluvy a užitie tejto práce ako školského diela podľa § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o využití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity o tom, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to až do ich skutočnej výšky.

V Brne dňa 19. mája 2016

Abstract

Muchová N. Recommendation for Further Development of Youth Exchanges in Bulgaria. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2016.

This bachelor thesis is focused on youth exchanges organized through Erasmus+ programme. In the literature overview there are described main findings about the topic from the available book and internet sources. The main objective of this thesis is to bring recommendation for the further development of youth exchanges in Bulgaria, with the focus on Bulgarian Youth Community organization. Recommendations are formulated based on analysis of primary and secondary data. Primary data were obtained through expert interviews and questionnaires.

Keywords

Youth exchanges, Erasmus+, social entrepreneurship, non-profit sector, Bulgaria.

Abstrakt

Muchová N. Odporúčania rozvoja mládežníckych výmen v Bulharsku. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016.

Táto bakalárska práca sa zameriava na výmeny mládeže realizované v rámci programu Erasmus+. V časti literárny prehľad sú spracované teoretické poznatky na danú tému z dostupných knižných a internetových zdrojov. Hlavným cieľom tejto práce je priniesť odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na organizáciu Bulgarian Youth Community. Odporúčania sú sformulované na základe analýzy primárnych a sekundárnych dát. Primárne dáta boli získané hĺbkovými rozhovormi a dotazníkovým šetrením.

Kľúčové slová

Mládežnícke výmeny, Erasmus+, sociálne podnikanie, neziskový sektor, Bulharsko.

Obsah

1	Úvod, cieľ a metodika práce	11
1.1	Úvod.....	11
1.2	Cieľ práce.....	11
1.3	Metodika.....	12
2	Literárny prehľad	13
2.1	Program Erasmus+	13
2.1.1	Výmeny mládeže	15
2.2	Zúčastnené organizácie.....	17
2.2.1	Sociálne podniky	18
2.2.2	Spoločensky zodpovedné podniky	19
2.2.3	Neziskové organizácie	20
2.2.4	Tretí sektor v Bulharsku.....	21
3	Vlastná práca	23
3.1	Výmeny mládeže v Bulharsku	23
3.2	Charakteristika Bulgarian Youth Community	24
3.3	Kvalitatívny výskum.....	24
3.3.1	Výsledky hĺbkových rozhovorov	25
3.4	Kvantitatívny výskum.....	26
3.4.1	Výsledky dotazníkového šetrenia.....	27
3.4.2	Overenie hypotéz	35
3.5	Odporúčania.....	36
4	Diskusia	39
5	Záver	41
6	Literatúra	42
7	Zoznam obrázkov	45
8	Zoznam tabuliek	46

A Dotazník**48**

1 Úvod, cieľ a metodika práce

1.1 Úvod

Program Erasmus+ je dobre známym projektom Európskej únie, ktorý nadväzuje na dlhoročnú tradíciu fungovania európskych programov. Zahŕňa širokú škálu aktivít, ktorými podporuje vzdelávanie a mobilitu mládeže. Jeho cieľom je dopomôcť mladým ľuďom k lepšej zamestnanosti a prispieť tým k dlhodobému udržateľnému rastu EÚ. Jednou, nie veľmi známou možnosťou ako sa zapojiť do tohto programu sú aj mládežnícke výmeny. Sú to niekoľkodňové projekty určené mladým ľuďom a pracovníkom s mládežou. Každý projekt má určenú tému, ktorá sa tejto cieľovej skupiny bezprostredne týka. Účasť na takomto projekte má priniesť dlhodobý pozitívny vplyv na účastníkov, ako aj zúčastnené organizácie a komunity v ktorých pôsobia. Mladí ľudia by mali rozšíriť svoje obzory, nadobudnúť nové poznatky a zručnosti, a vylepšiť tak svoju pozíciu na trhu práce. Zapojené organizácie môžu získať cenné kontakty, objaviť nové spôsoby práce s cieľovými skupinami a stať sa zaujímavejšími pre študentov, dobrovoľníkov či zamestnancov.

Tému mládežníckych výmen som si vybrala na základe vlastnej skúsenosti. Počas zahraničnej stáže som pracovala pre organizáciu, ktorá tieto výmeny realizuje v Bulharsku alebo vysiela účastníkov do rôznych krajín. Mala som možnosť byť v kontakte s účastníkmi výmen a dozvedieť sa tak ich cenné názory a postrehy. Zároveň som si vyskúšala aké náročné je napísať a zrealizovať kvalitnú výmenu mládeže, ktorá bude mať pre účastníkov požadovaný prínos. Rozhodla som sa venovať tejto téme viac a priniesť odporúčania pre skvalitnenie mládežníckych výmen, pretože verím, že mladí ľudia majú v sebe veľký potenciál a práca s nimi si zaslúži našu pozornosť. Rovnako vidím, že záujem o výmeny mládeže stúpa, a to nielen zo strany mladých ľudí, ale aj organizácií, ktoré sa chcú zapojiť.

1.2 Cieľ práce

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je priniesť odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na organizáciu Bulgarian Youth Community. Dielčím cieľom je analýza činnosti zvolenej organizácie, charakteristika programu Erasmus+ a mládežníckych výmen realizovaných v rámci tohto programu a špecifikácia situácie v tejto oblasti v Bulharsku. Ďalej sú popísané organizácie, ktoré sa do mládežníckych výmen zapájajú najčastejšie. Sú to organizácie takzvaného tretieho sektora, preto je ďalej analyzovaný súčasný stav tretieho sektora v Bulharsku.

Dielčím cieľom vlastnej práce je zber a analýza primárnych a sekundárnych dát. Primárne dáta sú získané prostredníctvom kvantitatívneho a kvalitatívneho výskumu. Boli realizované hĺbkové rozhovory s členmi organizácie Bulgarian Youth Community a rozoslané dotazníky medzi účastníkov mládežníckych výmen. Cieľom je potvrdiť alebo vyvrátiť stanovené hypotézy a následne sformulovať od-

porúčania, vrátane finančného vyjadrenia, pre rozvoj mládežníckych výmen so zameraním na danú organizáciu.

1.3 Metodika

Bakalárska práca je rozdelená na dve časti, a to na literárny prehľad a vlastnú prácu. Literárny prehľad je spracovaný na základe dostupných knižných a internetových zdrojov. Vlastná práca je založená na analýze primárnych a sekundárnych dát. Primárne dáta boli získané pomocou hĺbkových rozhovorov s členmi organizácie Bulgarian Youth Community a dotazníkového šetrenia medzi účastníkmi mládežníckych výmen. Dotazník bol rozoslaný prostredníctvom internetu ľuďom, ktorí boli spomínanou organizáciu vyslaní na zahraničný projekt alebo sa zúčastnili výmeny mládeže, ktorú organizovala Bulgarian Youth Community vo Varne, Bulharsku. Výsledky z dotazníkového šetrenia poslúžia na potvrdenie alebo vyvrátenie nasledujúcich hypotéz.

- H1: Pre účastníkov sú najzaujímavejšie mládežnícke výmeny konané na tému podnikanie.
- H2: Viac ako 50% účastníkov sú vysokoškolskí študenti.
- H3: Hlavným motívom účasti mladých ľudí na výmene mládeže je posilnenie schopností a znalostí, ktoré zvýhodnia ich pozíciu na trhu práce.
- H4: Viac ako 80 % účastníkov prejavuje záujem zúčastniť sa výmeny znova.

Prvá hypotéza bola stanovená na základe prieskumov realizovaných Európskou komisiou medzi mladými ľuďmi, z ktorých vyplýva, že až tri štvrtiny mladých ľudí v Bulharsku by chceli začať podnikat', ale myslia si, že je to príliš náročné. Druhá hypotéza bola navrhnutá na základe rozhovorov s členmi organizácie, ktorí predpokladajú, že aj keď sa výmeny môžu zúčastniť všetci mladí ľudia vo veku od 13 do 30 rokov, najčastejšie sú to práve študenti vysokých škôl. Na základe toho aj pociťujú, že záujem o účasť na výmenách je v niektorých obdobiach veľmi nízka. Posledné dve hypotézy vychádzajú z cieľov, ktoré sa majú podľa Európskej únie výmeny mládeže dosiahnuť. Zámerom je aby účastníci získali schopnosti a znalosti relevantné pre trh práce a zároveň, aby výmeny podporovali mobilitu mládeže.

Získané informácie slúžia k naplneniu cieľa práce a sformulovaniu odporúčaní pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na organizáciu Bulgarian Youth Community.

2 Literárny prehľad

V časti literárny prehľad je charakterizovaný program Erasmus+ so zameraním na mládežnícke výmeny. Ďalej sú popísané spoločensky zodpovedné firmy, sociálne podniky a neziskové organizácie. Sú to vzájomne prepojené oblasti, pretože tieto typy organizácií sa môžu zapojiť do výmen mládeže ako hostujúce alebo vysielajúce organizácie. Zároveň výmeny podporujú mladých ľudí v aktívnej účasti v spoločnosti, pôsobení v neziskových organizáciách a učia ich o sociálnom podnikaní, trvale udržateľnom rozvoji a podporujú mladých, aby zakladali sociálne podniky.

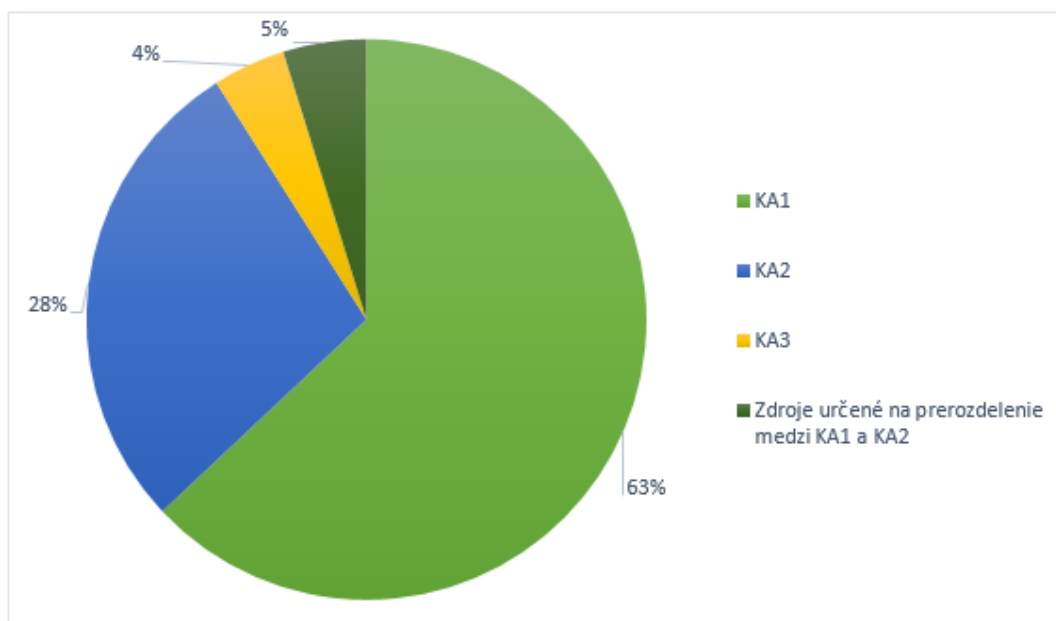
2.1 Program Erasmus+

Erasmus+ je programom Európskej únie na obdobie 2014–2020. Staví na tom, čo sa podarilo dosiahnuť za viac než 25 rokov existencie európskych programov v oblasti vysokoškolského vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy, školského vzdelávania a vzdelávania dospelých a mládeže. Vznikol integráciou siedmich programov, ktoré boli Európskou komisiou realizované v rokoch 2007 až 2013, a to: Program celoživotného vzdelávania, Mládež v akcii, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink a programy spolupráce s industrializovanými krajinami v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Program Erasmus+ má cieľ ísť nad rámec týchto akcií. Odstraňuje umelé hranice medzi jednotlivými aktivitami a formami projektov, podporuje nové nápady, priťahuje nových aktérov zo sveta práce a občianskej spoločnosti a podnecuje nové formy spolupráce. Vzdelávanie, odborná príprava, mládež a šport môžu významným spôsobom pomôcť reagovať na socioekonomické zmeny, teda kľúčové výzvy, ktorým bude Európa čeliť na konci tohto desaťročia (Erasmus+ Sprievodca programom, 2016).

Súčasná štruktúra programu Erasmus+ rozdeľuje aktivity do troch kľúčových akcií a dvoch špecializovaných oblastí. Medzi špecializované oblasti patrí Jean Monnet a šport a kľúčové oblasti uvedené v Erasmus+ Sprievodca programom (2016) sú:

- Kľúčová akcia 1: Mobilita jednotlivcov;
- Kľúčová akcia 2: Spolupráca v oblasti inovácií a výmena osvedčených postupov;
- Kľúčová akcia 3: Podpora reformy politík.

Celkový rozpočet je 14,7 miliárd EUR, čo predstavuje 40 % zvýšenie oproti predchádzajúcim programom (EC, 2013). Nasledujúci obrázok ukazuje, koľko percent z celkového rozpočtu je určených jednotlivým akciám (Obr. 1). Najviac je podporovaná mobilita jednotlivcov, na ktorú je vyčlenená viac ako polovica pridelených prostriedkov.

Obr. 1 Rozdelenie rozpočtu medzi jednotlivé kľúčové akcie
Zdroj: EC, 2013.

Program prispieva k dosiahnutiu udržateľného rozvoja partnerských zemí a je v súlade so stratégiou Európa 2020. Je to stratégia ktorej cieľom je, aby Európska únia vyšla z krízy posilnená, a stala sa z nej udržateľná ekonomika podporujúca začlenenie a vykazujúca vysokú mieru zamestnanosti. Predkladá vzájomne prepojené priority, rozdelené do troch oblastí. Prvou je inteligentný rast, to znamená rozvíjať ekonomiku založenú na znalostiach a inováciách. Druhou je udržateľný rast, kde cieľom je podpora konkurencieschopnejšej a ekologickejšej ekonomiky menej náročnej na zdroje. Tretia priorita je rast podporujúci začlenenie, to znamená podporovať ekonomiku s vysokou zamestnanosťou, ktorá sa bude vyznačovať sociálnou a územnou súdržnosťou. Erasmus+ prispieva k dosiahnutiu cieľov stanovených v tejto stratégii, vrátane hlavného cieľa v oblasti vzdelávania. Do roku 2020 by sa mala znížiť miera predčasného ukončenia školskej dochádzky na 10 % a zároveň by sa mal zvýšiť podiel osôb vo veku 30 až 34 rokov, ktoré ukončili terciárne vzdelanie na 40 %. Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 až 64 rokov by sa mala zvýšiť na 75 %, mimo iného aj aktívnejším zapojením žien, starších pracovníkov a väčšej integrácii migrujúcich pracovných síl (Sdělení Komise, 2010).

Ako uvádza Erasmus+ Sprievodca programom (2016) ďalším cieľom je rozvoj sociálneho potenciálu mladých ľudí a posilnenie ich sebavedomia. V súlade s Lisabonskou dohodou si kladie za cieľ podporiť ich účasť na demokratickom živote v Európe. To chce dosiahnuť najmä prostredníctvom aktivít neformálneho vzdelávania, ktoré sa zameriavajú na zvyšovanie schopností a zručností mladých a na ich aktívne zapojenie sa do spoločnosti. Zároveň sa prejavuje potreba poskytnúť pracovníkom s mládežou a mládežníckym organizáciám príležitosti na vzdelá-

vane, aby mohli rozvíjať svoje profesijné schopnosti a zapojiť sa do práce s mládežou na európskej úrovni.

Zelená kniha (2009) objasňuje prínosy mobility pre lepšiu konkurencieschopnosť Európy. Mobilita dokáže podporiť európske občianstvo mladých ľudí a je tak prínosná pri predchádzaní rizík ako sú izolacionizmus, protekcionizmus a xenofóbia, ktoré nastávajú práve v období hospodárskej krízy. Taktiež napomáha pohybu znalostí, čo je pre budúcnosť Európy založenej na znalostiach veľmi dôležité. Zdôrazňuje, že by sa mobilita vo vzdelávaní mala stať prirodzenou súčasťou a byť dostupná pre všetkých mladých ľudí.

Z mnohých diskusií o prínose vysokoškolskej mobility vyplynula potreba rozšíriť mobilitu aj do ďalších oblastí a medzi viac mladých ľudí. Kuhn (2012) uvádza, že u vysokoškolských študentov je európska identita už dostatočne vyvinutá a preto ich zahraničná mobilita neovplyvní v takej miere ako by mohla pri ľuďoch s nižším dosiahnutým vzdelaním. Tí však opúšťajú vzdelávací proces skôr, ako sa realizuje väčšina výmenných vzdelávacích programov. Z toho dôvodu autor odporúča rozšíriť možnosti mobility aj medzi menej vzdelaných jedincov.

2.1.1 Výmeny mládeže

V roku 1987 začal byť realizovaný program Erasmus určený vysokoškolským študentom a to bolo podnetom na vznik mládežníckych výmen. Vychádzalo sa z toho, že z podobnej schémy by mohli profitovať aj mladí ľudia vďaka neformálnemu vzdelávaniu, a to prostredníctvom zahraničných výmen medzi mládežníckymi organizáciami. Výsledkom bol prvý výmenný program s názvom „Youth for Europe“, ktorý trval od roku 1989 do roku 1991. Za ním nasledoval program „Youth for Europe II“ a „Youth for Europe III“. V rokoch 2000–2006 bol realizovaný program „Youth“ a po ňom program „Youth in Action“, ktorý prebiehal do roku 2013, kým ho nahradil Erasmus+ (Lejeune, 2015).

Ako píše Lejeune (2015), tematické zameranie projektov sa vyvíjalo na základe sociálne-politického kontextu a situácie mladých ľudí v Európe. Programy sa stále zameriavali na všetkých mladých ľudí, so špeciálnym dôrazom na mladých s obmedzenými možnosťami. Prostredníctvom neformálneho vzdelávania im priniesli rôzne aktivity, ktoré posilňujú ich schopnosti a rozvíjajú aktívne občianstvo. Vďaka podpore EÚ sa práca s mládežou stala odbornejšou a viac prepojenejšou s ostatnými oblasťami. Teraz je považovaná za profesiu, ktorá je prepojená so vzdelávacím systémom a má vplyv na blahobyt spoločnosti. Zmenilo sa aj vnímanie mladých ľudí. Kým spočiatku boli vnímaní ako problémoví, teraz sa na nich pozerá ako na prínosný zdroj pre spoločnosť. Cieľom je aby ich názory boli vypočuté a brané do úvahy pri tvorbe rozhodnutí a politík.

Výmeny mládeže boli spočiatku zamerané na budovanie mieru v Európe, neskôr na osobnostný a kultúrny rozvoj a podporu aktívneho občianstva medzi mladými ľuďmi. Teraz sa výmeny zameriavajú hlavne na získavanie profesijných schopností a väčšie prepojenie neformálneho vzdelávania s formálnym vzdelávacím systémom, pretože mladí ľudia boli v posledných rokoch veľmi výrazne zasiahnutí hospodárskou krízou. Problém nezamestnanosti označili mladí ľudia ako

pre nich najviac závažný. Európska únia na to reagovala zavedením rôznych politických nástrojov, agentúr a programov, ktoré majú vybudovať doplňujúci a systematický prístup k vzdelávaniu (Wochowska, 2015).

V súčasnej štruktúre programu spadajú výmeny mládeže pod Kľúčovú akciu 1 a sú určené mladým ľuďom vo veku od 13 do 30 rokov. Umožňujú skupinám mladých ľudí z aspoň dvoch rôznych krajín stráviť spolu minimálne 5 a maximálne 21 dní. Vďaka krátkemu trvaniu projektu sú vhodné aj pre ľudí s obmedzenými možnosťami. Počas výmeny absolvujú účastníci pracovný program, ktorý vopred sami navrhnu a pripravia. Pozostáva z workshopov, hier, výmeny rolí, vonkajších aktivít, debát a pod. Mladí ľudia počas výmeny rozvíjajú svoje kompetencie, uvedomujú si spoločensky relevantné témy, spoznávajú nové kultúry, zvyky a životné štýly. Proces učenia prebieha neformálnymi vzdelávacími metódami, to znamená, že sa uskutočňuje mimo osnovy formálneho vzdelávania. Využíva prístup orientovaný na učiace sa osoby, ktoré sa zúčastňujú dobrovoľne a je preto úzko spojený s ich potrebami, cieľmi a záujmami. Jedná sa o učenie pri činnostiach v každodennom živote, v práci, s vrstovníkmi atď. Vopred naplánované aktivity sa musia zakladať na metódach, ktoré umožňujú interakciu medzi účastníkmi a zabraňujú pasívnemu naúčvaniu. Účastníkom dávajú priestor, aby do programu prispeli vlastnými názormi, znalosťami a schopnosťami. Priebeh učenia si mladí ľudia či pracovníci s mládežou môžu lepšie uvedomiť aj vďaka nástroju Youthpass, tiež nazývaný pas mládeže. Ten popisuje a potvrdzuje skúsenosti získané počas realizácie projektu. Každá mladá osoba či pracovník s mládežou, ktorý sa zúčastnil výmeny mládeže, ma právo obdržať toto osvedčenie (Erasmus+ Sprievodca programom, 2016).

Stravovanie a ubytovanie v mieste konania je pre účastníkov projektu zabezpečené hosťiteľskou organizáciou. Participantom sú preplatené cestovné náklady, ale iba do určitej výšky, na základe vzdialenosti. Tá sa určuje podľa kalkulačky uverejnenej na oficiálnych webových stránkach Európskej komisie. Preplatené cestovné náklady na jedného účastníka zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 1 Preplatenie cestovných nákladov účastníkom na základe vzdialenosti

Vzdialenosť v km	Preplatené cestovné náklady na účastníka v EUR
10–99	20
100–499	80
500–1999	170
2000–2999	270
3000–3999	400
4000–7999	820
8000 a viac	1100

Zdroj: Erasmus Plus, 2016.

Erasmus + Sprievodca programom (2016) ďalej rozdeľuje aktérov mládežníckych výmen na účastníkov a zúčastnené organizácie. Všetky činnosti realizované v rámci tejto kľúčovej akcie by mali zaistiť dlhodobé pozitívne dopady na obe zúčastnené

strany. Mladí ľudia ako účastníci programu by mali získať lepšie výsledky učenia a motiváciu pokračovať vo vzdelávaní aj po mobilite. Zahraničná skúsenosť má zlepšiť ich jazykové schopnosti a lepšie ich informovať o projektoch a hodnotách EÚ. Výmena mládeže má za cieľ posilniť samostatnosť a aktívnejšiu účasť mladých v spoločnosti. Po absolvovaní mobility by účastníci mali získať väčší zmysel pre iniciatívu a podnikavosť a rovnako by sa mala zlepšiť ich možnosť uplatnenia na trhu práce. Na druhej strane, zapojené organizácie by mali získať lepšiu schopnosť pôsobiť na medzinárodnej úrovni a modernejšie, dynamickejšie, angažovanejšie a profesionálnejšie pracovné prostredie. Výmena by mala priniesť inovatívny spôsob práce s ich cieľovými skupinami a v prospech miestnych komunít.

Nakoľko program Erasmus+ začal fungovať až v roku 2014, priebežná evaluácia je naplánovaná na rok 2017. Avšak predchádzajúci program Mládež v akcii, ktorý realizoval výmeny mládeže ukazuje pozitívny dopad programu na účastníkov, pracovníkov s mládežou aj zúčastnené organizácie. Prieskum medzi účastníkmi zisťoval, či im program niečo priniesol. Priaznivým výsledkom je, že iba 3% opýtaných malo pocit, že účasťou na programe nič nezískali. Naopak, 94% súhlasilo, že program zodpovedal ich potrebám. Účasť im pomohla rozvíjať ich schopnosti, najčastejšie spomínaný bol osobnostný rozvoj a jazykové znalosti. Výmenu mládeže považujú mladí ľudia za zaujímavú položku do životopisu a veria, že budú mať lepšiu možnosť získať prácu. Ostatné často spomínané dôvody účasti boli rozvoj komunikačných schopností, spoznávanie ľudí z iných krajín a možnosť cestovať. Viac než polovica respondentov tvrdí, že po účasti na výmene mládeže sa začali viac zaujímať o európske témy a rovnako sa zlepšil aj ich obraz o Európskej únii. Program taktiež povzbudzuje mobilitu mladých, 86% respondentov by radi študovali, pracovali alebo žili v zahraničí. Účasť na projekte podporila aj iniciatívu a podnikavosť mládeže. 73% z nich by radi začali podnikáť alebo zrealizovali vlastnú výmenu mládeže v budúcnosti. 42% účastníkov tvrdilo, že projekt ich naučil ako rozvíjať a aplikovať kreatívne nápady v praxi. Pozitívny vplyv na účastníkov potvrdili aj mládežnícke organizácie, ktoré vravia, že sa mladí viac zapájajú do rôznych aktivít v spoločnosti alebo sa rozhodli stať sa členmi neziskových organizácií. 80% mládežníckych organizácií uviedlo, že účasť v projekte im dopomohla k rozvoju a rastu organizácie a 72% tvrdí, že sú lepšie vybavení na to, aby mohli zaistiť kvalitu mládežníckej výmeny, ktorú budú organizovať v budúcnosti (Ecorys, 2011).

2.2 Zúčastnené organizácie

Erasmus+ Sprievodca programom (2016) rozdeľuje zúčastnené organizácie do troch kategórií, a to koordinátor projektu, vysielajúca organizácia a prijímajúca, tiež nazývaná hosťujúca, organizácia. Koordinátor projektu je tá organizácia, ktorá žiada o grant na zrealizovanie výmeny za všetky zapojené organizácie. Vysielajúca organizácia je zodpovedná za výber, prípravu a vyslanie mladých ľudí a pracovníkov s mládežou do zahraničia. Prijímajúca organizácia zodpovedá za

hostovanie projektu mobility a má na starosti prípravu programu a aktivít pre účastníkov.

Zúčastnenou organizáciou sa môže stať nezisková alebo mimovládna organizácia, sociálny podnik, či subjekt generujúci zisk, ale aktívny v oblasti spoločenskej zodpovednosti firiem. Ďalej sa môžu zapojiť verejné orgány na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni, rovnako ako aj neformálne skupiny mladých ľudí, ktoré pôsobia v oblasti práce s mládežou. Subjekt, ktorý sa chce zapojiť musí byť zriadený v krajine EÚ, krajine Európskeho hospodárskeho priestoru, v Macedónsku alebo v Turecku. (Erasmus+ Sprievodca programom, 2016).

2.2.1 Sociálne podniky

Pojmy sociálny podnik a sociálne podnikanie sú relatívne nové, ale ako píše Dohnalová a Průša (2011), tieto koncepty sú v súčasnosti na vzostupe nielen v zahraničí, najmä v Európe a USA, ale aj v Ázii a Latinskej Amerike. Tento vzostup so sebou prináša mnoho prístupov k tomu, ako tieto pojmy definovať a ktoré subjekty a aktivity do nich zaradiť. V Európe je sociálny podnik vnímaný ako subjekt sociálnej ekonomiky.

Koncept sociálnej ekonomiky vychádza z organizovaných aktivít, ktorých hlavným cieľom je poskytovanie produktov alebo služieb miestnej komunite. Tieto sociálne a ekonomické aktivity vykonávajú hlavne dobrovoľné združenia, družstvá, nadácie a podobné subjekty, ktoré sú súkromné a nezávislé na štáte. Ich hlavným motívom nie je dosahovanie zisku, ale zvyšovanie verejného prospechu. Podniky vykonávajú sociálne prospešné aktivity v celom rade odvetví. Medzi najvýraznejšie patrí mimo iného oblasť sociálnych služieb, miestneho rozvoja a pracovnej integrácie znevýhodnených osôb. Posledná zmieňovaná oblasť je so sociálnymi podnikmi v Európe spojovaná najčastejšie. Hlavným cieľom je pomôcť znevýhodneným nezamestnaným ľuďom, ktorým hrozí dlhodobé vylúčenie z trhu práce. Sociálne podniky začleňujú týchto jednotlivcov prostredníctvom práce späť do spoločnosti (Dohnalová, 2012).

Ako uvádza Dohnalová (2012) schopnosť sociálnej ekonomiky inovatívnym spôsobom reagovať na sociálne potreby, ktoré sa objavili v minulých desaťročiach viedla k tomu, že jej význam rastie. Táto forma podnikania je veľmi podporovaná aj Európskou úniou, pretože sociálne podnikanie a sociálna ekonomika je úzko spojená so Stratégiou Európa 2020. Ako už bolo spomenuté, jednou z priorít stanovených v tejto stratégii je zvýšiť zamestnanosť obyvateľstva EÚ. V súčasnosti tvoria sociálnu ekonomiku v Európe asi 2 milióny podnikov, čo predstavuje 10% všetkých európskych podnikov a zamestnáva viac ako 14 miliónov ľudí, čo je 6,5% všetkej pracujúcej populácie v Európskej únii (Social Economy Europe, 2016).

Dohnalová (2012) ďalej popisuje sociálny podnik na základe dvoch kritérií, a to ekonomického a sociálneho. V rámci ekonomického hľadiska musí podnik vykonávať trvalé aktivity zamerané na poskytovanie služieb a/alebo výrobu. Ich hlavným motívom nie je zapájať sa do dobročinných akcií alebo prerozdeľovať finančné toky, ako je tomu v neziskových organizáciách. Hlavný dôvod ich existencie je ekonomická činnosť. Ďalej sa vyznačujú vysokým stupňom autonómie, to

znamená, že môžu byť závislé na verejných dotáciách, nie sú však priamo alebo nepriamo riadené verejnými inštitúciami. Sú dobrovoľne vytvárané skupinami ľudí, ktorými sú riadené. Prijímajú riziká spojené s ekonomickou činnosťou. Môžu využívať prácu dobrovoľníkov, avšak vyžadujú aspoň minimálny podiel platenej práce. Čo sa týka sociálneho hľadiska, hlavným cieľom existencie sociálneho podniku je prospievať spoločnosti alebo špecifickej skupine ľudí. Vzniká zo skupinovej iniciatívy občanov, ktorí zdieľajú spoločnú potrebu alebo zámer. Aj keď podnik riadia zvolení jednotlivci, právo rozhodovať sa neodvíja od výšky vloženého kapitálu, ale je zachovaný princíp „jeden člen, jeden hlas,“ to znamená, že rozhodovanie má demokratický charakter. Do rozhodovacieho procesu sú zapojení aj klienti, či zákazníci. V obmedzenej miere môžu organizácie prerozdeľovať zisk medzi svojich podielnikov, avšak väčšina zo zisku je určená k naplneniu sociálnych a environmentálnych cieľov.

2.2.2 Spoločensky zodpovedné podniky

Tak ako sociálne podnikanie, aj spoločensky zodpovedné podnikanie alebo inak tiež CSR (z anglického Company Social Responsibility) je pojem relatívne nový, a preto v dostupnej literatúre neexistuje jednotná definícia. Väčšina autorov sa zhoduje, že je to koncept dobrovoľne prijímaný organizáciami, ktoré sa snažia minimalizovať negatívny dopad podnikania na prostredie, v ktorom pôsobia a usilujú sa o pozitívny vplyv na rozvoj spoločnosti.

Kunz (2012) uvádza, že tento koncept je postavený na troch základných pilieroch a vedie k širšiemu pohľadu na podnikanie, pretože firma berie ohľad nielen na zisk, ale aj na všetky piliere, a to ekonomický, sociálny a environmentálny. Medzi základné rysy spoločenskej zodpovednosti firiem patrí dobrovoľnosť, to znamená, že firma prijíma záväzky a vyvíja aktivity vyplývajúce z jej vlastného presvedčenia, a nie zo zákona. Aktívne spolupracuje so všetkými zainteresovanými stranami ako sú akcionári, zamestnanci, zákazníci, dodávatelia či miestne komunity. Kooperuje takisto s neziskovými organizáciami alebo vládou s cieľom riešenia dôležitých problémov a zlepšenia stavu spoločnosti. Organizácia je transparentná a ochotná poskytovať o sebe všetky informácie, aj tie negatívne. Jej zamestnanci sa vyhýbajú korupcii a správajú sa eticky. Firma vytvára podmienky k tomu, aby jej zamestnanci mohli zladit' osobný a pracovný život a mali možnosť kariérneho rastu a osobnostného rozvoja. Ku každému zamestnancovi pristupuje s rovnakým rešpektom, bez ohľadu na jeho vek, pohlavie, národnosť, etnický pôvod, sexuálnu orientáciu, vieru či zdravotné postihnutie. Medzi hlavné ciele spoločensky zodpovedného podniku patria spokojní zákazníci, ktorým sú poskytované bezpečné a kvalitné výrobky za prijateľnú cenu. Firma investuje do ekologických technológií, aby výroba bola šetrná k životnému prostrediu. Monitoruje svoj vplyv na životné prostredie a chráni prírodné zdroje, napríklad prostredníctvom znižovania spotreby energie a vody, využívaním obnoviteľných zdrojov energie a triedením a recyklovaním odpadu.

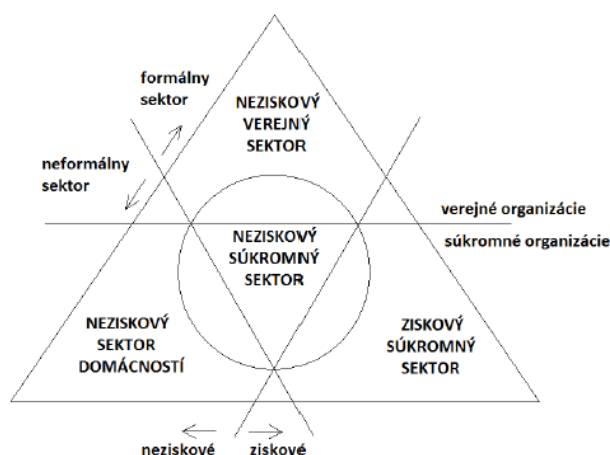
Ako píše Mádlová (2012), firma, ktorá prijala zásady spoločenskej zodpovednosti vytvára nové pozitívne trendy a príležitosti pre inovácie. Pri implementovaní

CSR do riadenia podniku sledujú firmy najmä dlhodobý zámer, a preto je tento koncept úzko spojený s trvale udržateľným rozvojom.

Spoločenská zodpovednosť firiem má mnoho spoločných znakov so sociálnym podnikaním. Oba koncepty sa snažia o riešenie sociálnych a environmentálnych problémov a zapájanie zainteresovaných strán do firemného rozhodovania. Existujú však medzi nimi značné rozdiely, ktoré popisujú Saatci a Urper (2013). Spoločensky zodpovedné podniky sa snažia o maximalizáciu zisku, avšak takým spôsobom, ktorý je priateľský k spoločnosti. Práve preto do svojej stratégie implementujú projekty, ktoré napríklad znižujú negatívny dopad ich podnikania na životné prostredie. Spoločensky zodpovedné projekty, ktoré firma realizuje sú v súlade s firemnou stratégiou a ich cieľovou skupinou je spoločnosť vo všeobecnosti. Na druhej strane, sociálne podniky vznikajú za účelom riešenia sociálnych problémov, najčastejšie spojených s chudobou a ich hlavným cieľom nie je dosahovanie zisku. Cieľovou skupinou sú tí, ktorých sa daný problém dotýka najviac.

2.2.3 Neziskové organizácie

Rektořík a kol. (2010) rozdeľujú národné hospodárstvo podľa princípu financovania na ziskový, tržný sektor a neziskový sektor, pod ktorý spadá sektor verejný, súkromný a domácností. Subjekty neziskového sektora produkujú statky a získavajú prostriedky prostredníctvom tzv. prerozdelačovacích procesov a ich cieľovou funkciou nie je zisk vo finančnom vyjadrení, ale priame dosiahnutie úžitku. Pre lepšie znázornenie rozdelenia národného hospodárstva na vyššie spomenuté sektory využíva švédsky ekonóm Victor A. Pestoff plochu trojuholníka, kde organizácie rozdeľuje na formálne a neformálne, ziskové a neziskové a verejné a súkromné (obr. 2).

Obr. 2 Konečná fáza členenia národného hospodárstva
Zdroj: Pestoff in Rektořík a kol., 2010

Činnosti a poslania jednotlivých organizácií pôsobiacich v daných sektoroch sa často prekrývajú a navzájom ovplyvňujú (Rektořík a kol., 2010).

Merlíčková Růžičková (2013) charakterizuje neziskové organizácie ako tie, ktoré nie sú založené za účelom podnikania, ale ich zámerom je prevádzkovanie činností v prospech toho, kto mal na ich zriadení záujem. Dôraz je kladený na výsledok hlavného poslania, pričom výška príjmu z neho stojí zvyčajne až na druhom mieste. Rektořík a kol. (2010) ďalej uvádzajú, že organizácie neziskového sektora plnia svoje poslania vo vzťahu k občianskej spoločnosti, ktorú pomáhajú stabilizovať, kultivovať a v ktorej podporujú demokratické princípy. Poslanie definujú ako konkrétne dôvody prečo organizácia vznikla a ciele, ktoré sa snaží svojím pôsobením dosiahnuť.

Rektořík a kol. (2010) uvádzajú viacero teórií neziskového sektora, s cieľom lepšie pochopiť dôvody vzniku neziskových organizácií. Prvou je teória vládnych a tržných zlyhaní, kde trh ani štát nie sú schopní poskytnúť určité typy statkov. Preto sa spotrebiteľia, ktorých potreby nie sú uspokojené obracajú na neziskové organizácie, ktoré im často dokážu pomôcť. Druhou teóriou je teória asymetrických informácií, čo znamená, že spotrebiteľia nemajú dostatok informácií k posúdeniu kvality dostupných výrobkov či služieb. Keďže hlavným cieľom neziskových organizácií nie je maximalizácia zisku majú spotrebiteľia tendenciu veriť týmto organizáciám. Ďalšou je teória štátu blahobytu, kde sa na neziskové organizácie nazerá ako na subjekty schopné riešiť sociálne problémy. Poslednou spomínanou teóriou je teória vzájomnej závislosti, kde je popísaná spolupráca štátu a neziskového sektora. Neziskové organizácie objavujú svetlé miesta v uspokojovaní potrieb ľudí rýchlejšie ako štát a ten tak môže výsledky ich práce využiť na svoje vlastné aktivity. Na druhej strane štát podporuje neziskové organizácie do tej miery, aby mohli pokračovať v naplňovaní cieľov.

2.2.4 Tretí sektor v Bulharsku

Bulharsko je členom Európskej únie od 1. 1. 2007 a v súčasnosti patrí medzi najchudobnejšie krajiny EÚ. Vstup Bulharska do EÚ posilnil význam organizácií tretieho sektora, ktoré svojou činnosťou prispievajú k sociálnemu a ekonomickému rozvoju krajiny. Tieto organizácie sú zároveň hlavnými prijímateľmi finančných zdrojov od Európskej únie (WP3 National report: Bulgaria, 2013).

Tretí sektor existuje vedľa ziskového – tržného a verejného – netržného. Je s ním spájané sociálne podnikanie, ktoré funguje tam, kde vláda kvôli nedostatku prostriedkov nemôže a trh kvôli nízkej ziskovosti nemá záujem.

Bulharsko, ako jedna z najchudobnejších krajín Európskej únie, momentálne čelí problémom ako sú nezamestnanosť, starnúca populácia, nerovné postavenie mužov a žien na trhu práce a environmentálne problémy (Ileva-Koleva a Dobrova, 2015). Ako uvádza WP3 National report: Bulgaria (2013) málo vyvinuté miestne ekonomiky nie sú schopné prispôbiť sa potrebám ľudí so znevýhodnením a začleniť ich tak do pracovného procesu. Chudoba a sociálne vylúčenie sú ďalšími faktormi, ktoré vedú k zvýšenej potrebe sociálnych služieb.

Sociálne podniky v Bulharsku fungujú v rôznych odvetviach. Najčastejšie je to poskytovanie sociálnych služieb, zamestnávanie ľudí so zdravotným postihnutím,

sprostredkovanie práce pre nezamestnaných, poskytovanie zdravotníckych služieb a aktivity spojené so vzdelávaním (Illeva-Koleva a Dobрева, 2015).

WP3 National report: Bulgaria (2013) zaraďuje do tretieho sektora v Bulharsku rôzne druhy organizácií, najrozšírenejšie sú neziskové organizácie, ktoré sú zriadené ako združenia a nadácie. Ďalším typom je takzvané „chitalishte“, čo je špecifická forma kultúrneho združenia, ktoré podporuje vzdelávacie a kultúrne aktivity v miestnej komunite. Medzi subjekty sociálnej ekonomiky sa v Bulharsku radia aj družstvá, ktoré majú zo spomínaných organizácií najdlhšiu tradíciu. Sú zakladané skupinou ľudí s cieľom pomôcť zraniteľným skupinám, ako sú nevidiaci, nepočujúci alebo inak telesne postihnutí. Ich snahou je chrániť práva týchto skupín, medzi ktoré patrí právo na prácu a právo byť začlenený do spoločnosti.

V dobe krízy majú družstvá tendenciu byť rezistentnejšie ako tradičné podniky, vďaka proaktívnej politike a zapájaniu sa do spoločnosti, participácií členov v manažmente organizácie a tvorbe rezervných fondov. Registrovaná nezamestnanosť v družstvách je nižšia ako priemerná nezamestnanosť a počet zamestnaných so zdravotným postihnutím ostal stabilný aj počas krízy (Doitchinova a Zaimova, 2013).

Najväčším problémom neziskového sektora v Bulharsku je nedostatočné financovanie. Gorchilova (2010) uvádza, že až do začiatku tohto tisícročia boli primárnym zdrojom financovania zahraniční darcovia, z nich najväčší podiel mala „Open Society“ nadácia. To bola jedna z hlavných hrozieb udržateľnosti neziskového sektora. Medzi ďalšie zdroje príjmu patrili vlastný príjem organizácií z členských poplatkov a poskytovania platených služieb. Najmenej výrazné boli zdroje od vládnych inštitúcií a súkromných organizácií.

Po roku 2000 sa v neziskovom sektore v Bulharsku objavili pozitívne zmeny. Prvou bolo prijatie zákona, ktorý neziskovým organizáciám dovoľuje zapájať sa do ekonomických aktivít. Vláda uznala, že neziskové organizácie sú dôležité subjekty, ktoré prispievajú k rozvoju krajiny a začala ich podporovať udeľovaním grantov. Vstup Bulharska do Európskej únie so sebou priniesol aj zmenu v dostupnosti zahraničného financovania. „Open Society“ nadácia bola transformovaná na think tank a prestala poskytovať zdroje neziskovým organizáciám (Gorchilova, 2010).

Ako píše Gorchilova (2010) ďalej, zahraniční darcovia sú stále primárnym zdrojom financovania, no ich význam klesol zo 72,5 % na 40 %. Naopak, na význame získali ekonomické aktivity, podpora vlády a sponzorstvo od súkromných firiem. Sú to pozitívne trendy, pretože diverzifikácia potenciálnych príjmov vedie k dosiahnutiu finančnej stability neziskového sektora.

3 Vlastná práca

V tejto časti práce je charakterizovaná organizácia Bulgarian Youth Community a sú analyzované informácie získané hĺbkovými rozhovormi s členmi danej organizácie. Ďalej sú vyhodnotené primárne dáta získané dotazníkovým šetrením s účastníkmi mládežníckych výmen, ktorí boli na výmenu mládeže vyslaní zvolenou organizáciou alebo sa zúčastnili výmeny, ktorú zrealizovala Bulgarian Youth Community v Bulharsku. Na základe získaných informácií sú vyvrátené alebo potvrdené stanovené hypotézy a ďalej sú sformulované odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na zvolenú organizáciu, vrátane finančného vyčíslenia.

3.1 Výmeny mládeže v Bulharsku

Každá organizácia, ktorá má záujem zrealizovať výmenu mládeže, podáva návrh projektu vyplnený na príslušnom formulári národnej alebo výkonnej agentúre v svojej krajine. Môže tak učiniť trikrát do roka v obdobiach vyhlásených Európskou úniou. Národná alebo výkonná agentúra následne hodnotí relevantnosť, kvalitu a potenciálny dopad predložených projektov. Tým, ktoré dané kritéria spĺňajú najlepšie, udelí grant na realizáciu výmeny mládeže. Vybrané organizácie tak prijímajú rolu hostiteľskej organizácie.

V roku 2014 obdržala národná agentúra v Bulharsku 419 žiadosti v rámci kľúčovej akcie 1. Z toho schválila 135 projektov, z čoho 62 bolo mládežníckych výmen. V nasledujúcom roku 2015 obdržala 644 žiadosti a schválila 132 projektov, z toho 63 mládežníckych výmen.

Nasledujúca tabuľka ukazuje aká čiastka v eurách bola na výmeny mládeže v Bulharsku pridelená.

Tab. 2 Rozpočet mládežníckych výmen v Bulharsku

Rok	Rozpočet v EUR
2014	1 181 570
2015	1 214 488
2016	1 212 650

Zdroj: EC, 2014a a EC, 2015a a EC, 2015b.

Z uvedených čísel je vidieť, že záujem o výmeny mládeže zo strany organizátorov narastá, no rozpočet sa nezvyšuje. Je preto veľmi dôležité, aby návrh projektu bol kvalitne spracovaný.

Podľa Európskej komisie žije v súčasnosti v Bulharsku 1,24 miliónov mladých ľudí vo veku 15 až 29 rokov. Takmer 13 % z nich predčasne ukončí školskú dochádzku a 24 % sú tzv. „NEETs“ (not in education employment or training), to znamená, že nie sú zamestnaní, ani v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy. Nezamestnanosť medzi mladými ľuďmi je v Bulharsku na úrovni 24 %, no napriek

tomu majú mladí ľudia najväčšie obavy nie z hľadania práce, ale z výšky ich platu. S tým súvisí aj fakt, že 28 % mladých ľudí plánuje začať podnikat' v nasledujúcich rokoch (EC, 2014b).

3.2 Charakteristika Bulgarian Youth Community

Bulgarian Youth Community je neformálna skupina mladých ľudí aktívna v oblasti práce s mládežou. Tvoria ju stáli členovia, ktorí sú experti v rôznych oblastiach, ako je ekológia, turizmus, média a šport. Okrem toho v nej pracuje premenlivý počet dobrovoľníkov a stážistov zo zahraničia.

Hlavným cieľom organizácie je podporovať a rozvíjať potenciál mladých ľudí a bojovať tak proti sociálnemu vylúčeniu osôb zo znevýhodnených skupín a násiliu medzi mládežou. Pôsobia vo Varne, Bulharsku, kde organizujú rôzne dobrovoľnícke aktivity. Ďalej participujú na národných a medzinárodných projektoch a organizujú rôzne semináre a projekty na relevantné témy dotýkajúce sa problémov, ktorým mladí ľudia čelia v súčasnosti. Svojou činnosťou informujú a zvyšujú povedomie o Európskej únii a možnostiach vzdelávania, ktoré EÚ mladým ľuďom ponúka. Rovnako im umožňujú sa na vzdelávacích programoch zúčastniť, čím podporujú mladých ľudí v osobnostnom rozvoji a mobilite. Prostredníctvom neformálneho vzdelávania rozvíjajú schopnosti a zručnosti mladých ľudí, propagujú aktívne občianstvo a hodnoty, medzi ktoré patrí solidarita, tolerancia a porozumenie medzi odlišnými kultúrami. Realizovanými aktivitami prispievajú k integrácii znevýhodnených skupín mladých ľudí, ako sú napríklad študenti, etnické menšiny, zdravotne postihnutí ľudia a nezamestnaní, do spoločnosti.

Neformálna skupina bola založená v roku 2014, kedy začala byť aktívna v oblasti mládežníckych výmen. V súčasnosti pôsobí ako vysielajúca aj hosťujúca organizácia. V prvom roku existencie začala nadväzovať partnerstvá s organizáciami zo zahraničia, a tak mohla v roku 2015 vyslať účastníkov na desať mládežníckych výmen. Okrem toho v rovnakom roku realizovala jednu výmenu mládeže vo Varne, Bulharsku, ktorej sa zúčastnili mladí ľudia zo 7 krajín. V tomto roku 2016 pokračuje organizácia vo vysielaní účastníkov a nadväzovaní nových partnerstiev a bude realizovať ďalší projekt schválený národnou agentúrou.

3.3 Kvalitatívny výskum

V rámci kvalitatívneho výskumu boli realizované hĺbkové rozhovory s manažérkou organizácie, dvoma miestnymi dobrovoľníkmi a dvomi stážistkami zo zahraničia. Cieľom bolo lepšie pochopiť fungovanie a nasledujúce smerovanie organizácie Bulgarian Youth Community a mládežníckych výmen. Získané informácie tiež poslúžili k sformulovaniu hypotéz a zostaveniu dotazníka.

Manažérka a dobrovoľníci boli vybraní na rozhovor, pretože všetci patria medzi zakladajúcich členov organizácie a sú teda najviac spätí s jej fungovaním. Vybrané stážistky boli študentkami vysokých škôl a pochádzali z Estónska

a Španielska. Nakoľko strávili v organizácii iba tri mesiace priniesli, tak pohľad z menej zainteresovanej strany.

Rozhovory zisťovali skúsenosti vybraných respondentov s výmenami mládeže a ich motiváciu pôsobenia v danej oblasti. Ďalej boli zisťované ich názory a postrehy z práce a problémy, s ktorými sa najčastejšie stretávajú. S manažérkou bolo diskutované aj budúce smerovanie organizácie.

3.3.1 Výsledky hĺbkových rozhovorov

Všetci zo zakladajúcich členov mali pred založením organizácie skúsenosti z mládežníckych výmen ako účastníci. Ich hlavným motívom účasti je to, že na každom projekte sa naučia niečo nové, ale zároveň majú možnosť vymieňať si svoje poznatky a názory na danú tému. Takisto získajú na každej výmene mládeže mnoho užitočných informácií o programe Erasmus+ a nadväzujú cenné kontakty. Skúsenejší organizátori im často poskytnú užitočné rady a tipy na písanie projektov a zodpovedajú všetky otázky. Okrem toho sa členovia organizácie zúčastňujú aj seminárov organizovaných národnou agentúrou v Bulharsku. Tie sú zamerané na program Erasmus+ a poskytujú záujemcom o realizáciu mládežníckych výmen cenné informácie. Všetci členovia organizácie Bulgarian Youth Community sa zhodli, že tieto semináre sú pre nich veľmi prínosné, pretože národná agentúra zodpovie na všetky ich otázky a pomôže im tak odstrániť prípadné nejasnosti. Ich motivácia organizovať výmeny mládeže v Bulharsku vznikla práve z účasti na výmenách v zahraničí. Ako hovorí manažérka organizácie, ich hlavným cieľom je povzbudiť aktivitu a mobilitu mladých ľudí. Na projektoch, ktoré realizujú alebo na ktorých sa zúčastňujú vidia, ako si mladí ľudia užívajú naplánované aktivity. Pri všetkých činnostiach sa mladí ľudia učia, čím pomáhajú nielen sebe, ale aj komunitám, v ktorých sa zdržiavajú.

Na druhej strane stážistky, ktoré v organizácii pôsobili, nemali s výmenami mládeže žiadne predchádzajúce skúsenosti. Preto sa vyjadrili, že písanie projektov bolo z ich pohľadu spočiatku príliš náročné, keďže si museli vyhľadávať mnoho informácií z rôznych zdrojov. Aj niektoré otázky vo formulári žiadosti o grant boli pre nich nejasné. Po istom čase im to už išlo ľahšie aj vďaka radám od členov organizácie či predchádzajúcich stážistov. Ich hlavným motívom prípravy mládežníckych výmen bolo priblížiť mladým ľuďom program Erasmus+ a možnosti vzdelávania, ktoré im daný program ponúka. Ďalej ich motivovalo to, že vďaka výmenám mládeže mohli mladým ľuďom pomôcť rozvíjať schopnosti a získavať znalosti z rôznych oblastí.

Naopak, členovia organizácie sú už vďaka predchádzajúcim skúsenostiam a účasti na výmenách mládeže, tréningových kurzoch a seminároch v písaní projektov zbehlí. S najväčším problémom sa stretávajú pri výbere účastníkov na výmeny do zahraničia. Väčšina z nich sú študenti, preto je zložité nájsť dostatok účastníkov na výmeny mládeže, ktoré sa konajú v skúškových obdobiach. Rozhodujúce je aj miesto konania projektu, keďže výmeny mládeže sú spojené nielen s učením sa, ale aj s cestovaním a spoznávaním cudzích kultúr. Podľa manažérky organizácie má väčšina mladých ľudí záujem zúčastniť sa mládežníckych výmen

v krajinách západnej Európy, pretože sú v ich očiach vnímané ako bohaté a rozvinuté krajiny. Ako už bolo uvedené v tabuľke 1 (podkapitola 2.1.1.), cestovné náklady sú účastníkom preplatené do vopred stanovenej výšky. Z toho dôvodu je jednoduché nájsť záujemcov o výmeny konané v okolitých krajinách, napríklad v Rumunsku, či Turecku, kde sú cestovné náklady nízke. Naopak, málo záujemcov bolo o mládežnícke výmeny konané v postkomunistických krajinách ako sú Litva alebo Lotyšsko. Tieto krajiny sú pre mladých ľudí najmenej prítiažlivé, pretože sú málo rozvinuté a navyše im cestovné náklady nie sú stále preplatené v plnej výške. Okrem miesta konania projektu sú niekedy pre záujemcov o výmeny rozhodujúce aj ďalšie zúčastnené krajiny, pretože výmena mládeže je príležitosť ako nadviazať cenné kontakty. Manažérka sa vyjadrila, že mladí ľudia majú záujem spoznať kultúru a ľudí zo severských krajín, napríklad zo Švédska, Fínska a Nórska. Ďalším problémom pri výbere účastníkov je, keď sa vybraný účastník rozhodne svoju účasť zrušiť. V tomto prípade musí organizácia uskutočniť proces výberu účastníka znovu, čo je dosť časovo aj administratívne náročné. Pozitívnu správou však je, že zatiaľ všetci vyslaní účastníci boli s výmenou mládeže spokojní a mnohí sa vyjadrili, že výmena mládeže presiahla ich očakávania. Mladí ľudia prejavujú záujem zúčastniť sa mobility znova, tým, že sa hlásia opakovane na ďalšie projekty.

Čo sa týka budúceho smerovania organizácie, plánujú naďalej vysielat' mladých ľudí na výmeny do zahraničia, ale chceli by sa viac venovať samotnej organizácii projektov vo Varne. Tiež by pre nich bolo zaujímavé prehĺbiť partnerstvá, ktoré nadviazali s organizáciami z iných krajín a rozšíriť tak svoje pôsobenie.

3.4 Kvantitatívny výskum

Po zozbieraní a analyzovaní informácií z rozhovorov bolo realizované dotazníkové šetrenie medzi účastníkmi mládežníckych výmen. Dotazník bol zostavený na základe získaných poznatkov o výmenách mládeže a vytvorený v súlade so stanovenými hypotézami. Dotazník bol skonzultovaný s manažérkou organizácie a následne odoslaný všetkým mladým ľuďom, ktorí sa vďaka organizácii Bulgarian Youth Community zúčastnili mládežníckej výmeny, či už v zahraničí alebo v Bulharsku. Bol vytvorený v anglickom jazyku prostredníctvom nástroja Google Forms a účastníkom bol odoslaný priamo, cez sociálnu sieť Facebook. Táto metóda bola zvolená preto, že predpokladala najväčšiu návratnosť, keďže väčšina mladých ľudí navštevuje túto sociálnu sieť denne. Aby boli mladí ľudia motivovaní odpovedať na otázky bol dotazník krátky a zabral v priemere 5–7 minút. V úvode boli respondenti v stručnosti oboznámení s cieľom predloženého dotazníka a taktiež bola zaručená anonymita ich odpovedí.

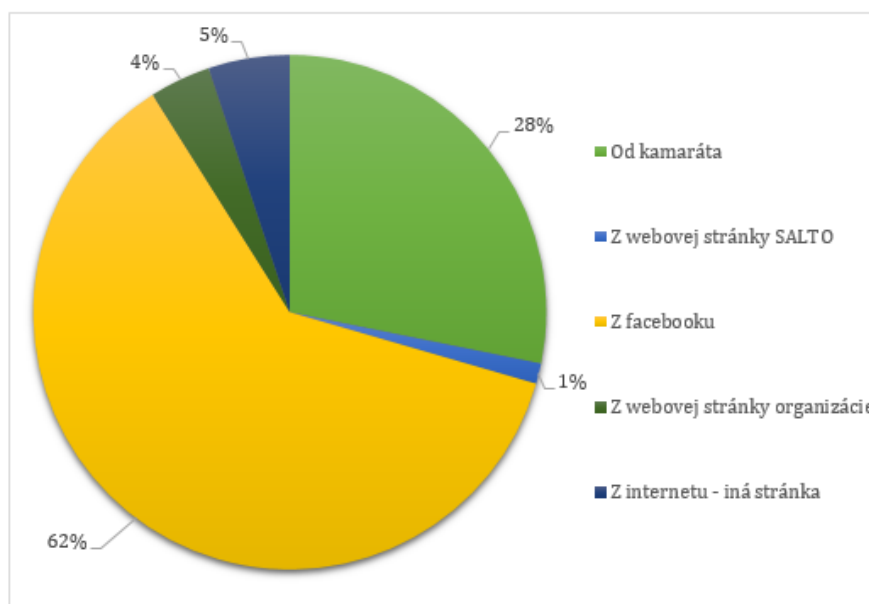
Dotazník pozostával z otázok s jednoduchým aj viacnásobným výberom a z dichotomických otázok. Otázky boli uzavreté, polouzavreté aj otvorené. Cieľom bolo zistiť čo motivovalo mladých ľudí k účasti na výmene mládeže a následne ich spokojnosť. Taktiež bolo zisťované o aké výmeny majú mladí ľudia najväčší záujem. Plné znenie dotazníka je uvedené na konci tejto práce v časti Prílohy.

Dotazník bol rozoslaný 21.4.2016 a respondenti mali dva týždne na jeho vyplnenie. Následne boli dáta vygenerované do Excelu. Celkom bolo odoslaných 130 dotazníkov a vyplnilo ich 78 ľudí, čo predstavuje 60% opýtaných. Výsledky z dotazníkového šetrenia poslúžia k potvrdeniu alebo vyvráteniu hypotéz a následne k formulovaniu odporúčaní pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku.

3.4.1 Výsledky dotazníkového šetrenia

V tejto časti sú prezentované získané informácie z dotazníkov po jednotlivých otázkach.

1. Spôsob akým sa mladí ľudia dozvedeli o organizácii Bulgarian Youth Community

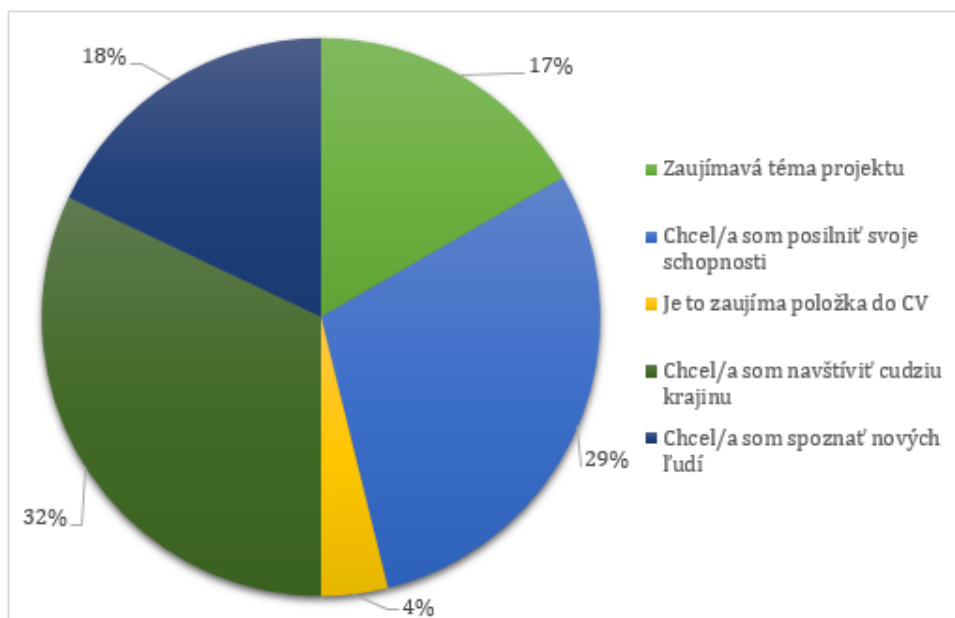
Obr. 3 Ako sa účastníci dozvedeli o organizácii

Najviac mladých ľudí (až 62 %) sa o vysielajúcej a prijímajúcej organizácii Bulgarian Youth Community dozvedelo vďaka sociálnej sieti Facebook. Na tejto sieti uverejňuje daná organizácia informácie o projektoch nielen prostredníctvom svojho účtu, ale je aktívna aj v množstve skupín, ktoré sú venované výmenám mládeže. Druhá najčastejšia odpoveď bola od kamaráta, čo označilo 28 % opýtaných. Ďalej uverejňuje organizácia informácie o projektoch aj na svojej webovej stránke a webovom portáli SALTO, avšak tieto možnosti označilo menej ako 5 % respondentov.

2. Dôvody prečo sa mladí ľudia rozhodli zúčastniť výmeny mládeže

Pre väčšinu mladých ľudí bola hlavným motívom účasti na mládežníckej výmene návšteva cudzej krajiny (32 % respondentov). Druhým najčastejším dô-

vodom účasti bolo posilnenie schopností, čo označilo 29 % opýtaných. Za tým nasledovala túžba spoznať nových ľudí (18 %) a zaujímavá téma projektu (17 %). To, že je to zaujímavá položka do životopisu motivovalo iba 4 % odpovedajúcich.

Obr. 4 Dôvody účasti na výmene mládeže

3. Počet mládežníckych výmen, na ktorých sa mladí ľudia zúčastnili

Viac ako polovica opýtaných sa zatiaľ zúčastnila iba jednej výmene mládeže. Pozitívnym zistením však je, že opakovaná účasť sa objavila pri viac ako 40 % respondentov.

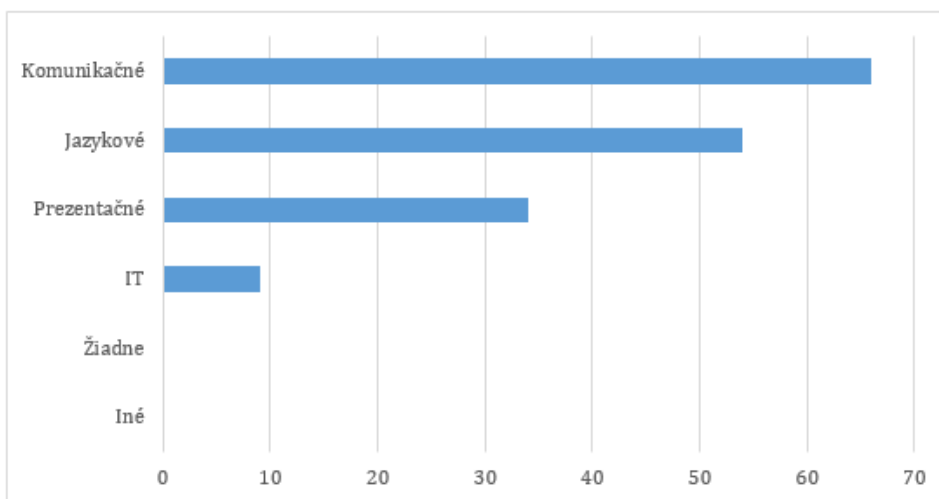
Tab. 3 Počet mládežníckych výmen, na ktorých sa mladí ľudia zúčastnili

Počet mládežníckych výmen	Počet respondentov
1	44
2	12
3	8
4	10
6	3
15	1

4. Schopnosti, ktoré mladí ľudia posilnili vďaka výmene mládeže

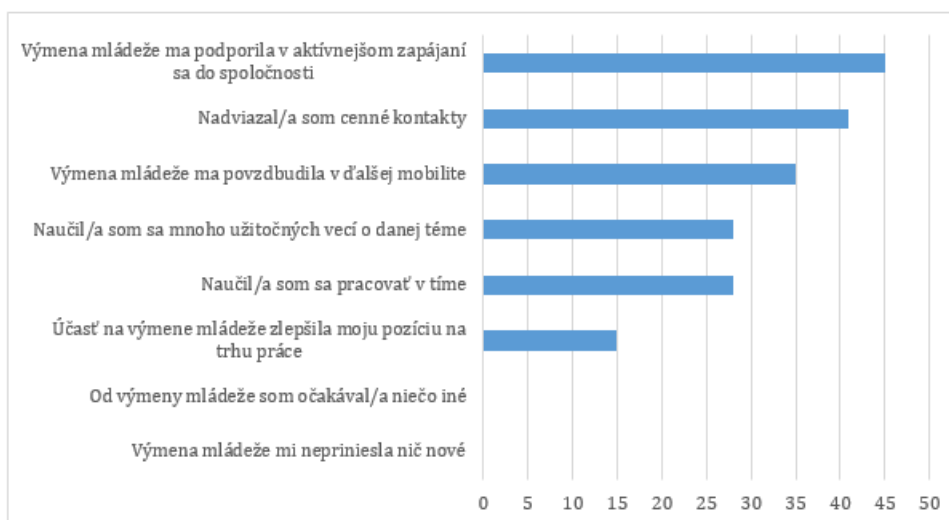
V tejto otázke mali účastníci označiť, ktoré svoje schopnosti vďaka mládežníckej výmene posilnili. Najvýznamnejšie zlepšenie pocítovali mladí ľudia pri

komunikačných schopnostiach, až 85 % opýtaných označilo túto možnosť. Za tým nasledovali jazykové schopnosti (69 %), prezentačné (44 %) a IT (12 %). Kladným výsledkom je, že nikto z opýtaných neoznačil možnosť „žiadne“, čo znamená, že každý účastník výmeny mládeže posilnil aspoň jednu svoju schopnosť.

Obr. 5 Schopností, ktoré účastníci posilnili na výmene mládeže

5. Vplyv mládežníckej výmeny na účastníkov

Obr. 6 Vplyv mládežníckej výmeny na účastníkov

Pre všetkých účastníkov mala výmena mládeže pozitívny prínos. Najviac mladých ľudí (až 58 %) sa zhodlo, že ich výmena podporila v tom, aby boli aktívnejší v spoločnosti. Viac ako polovica (53 %) nadviazala užitočné kontakty a 45 % tvrdí, že ich výmena povzbudila v ďalšej mobilite. 28 respondentov

označilo, že sa naučili pracovať v tíme a rovnaký počet odpovedajúcich sa naučil mnoho užitočných vecí o danej téme projektu. Iba 19 % opýtaných súhlasí s tvrdením, že účasť na mládežníckej výmene posilnila ich pozíciu na trhu práce. Žiadny z účastníkov si nemyslí, že mu výmena neprinesla nič nové a ani nikto neoznačil, že od výmeny očakával niečo iné.

6. Záujem zúčastniť sa výmeny znova

Všetci z opýtaných uviedli, že majú záujem zúčastniť sa výmeny mládeže znova. Aj keď jedna z respondentiek sa ďalej v dotazníku vyjadrila, že podľa nej popis projektu nezodpovedal skutočnosti. Napriek tomu sa chce výmeny zúčastniť znova, pretože verí, že bude lepšia a opäť tam spozná mnoho nových ľudí, od ktorých sa môže veľa naučiť. Je pozitívnym zistením, že aj keď nie sú očakávania mladých ľudí naplnené na 100 %, neodradzuje ich to od budúcej mobility a stále vedia nájsť aspoň jeden kladný prínos.

7. Dôvody, prečo sa mladí ľudia nechcú zúčastniť výmeny znova

Na túto otázku mali odpovedať iba respondenti, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli, že sa výmeny mládeže nechcú zúčastniť znova. Vzhľadom na to, že sa všetci opýtaní vyjadrili, že majú záujem zúčastniť sa výmeny znova, na túto otázku neodpovedal nikto.

8. Krajiny, ktoré majú mladí ľudia záujem navštíviť v rámci výmeny mládeže

Tab. 4 Krajiny, ktoré majú mladí ľudia záujem navštíviť v rámci mládežníckej výmeny

Krajina	Počet odpovedí
Taliansko	27
Španielsko	25
Portugalsko	14
Malta	12
Írsko	10
Holandsko	9
Cyprus	8
Francúzsko, Grécko, Nórsko, Švédsko, Turecko	7
Nemecko	6
Belgicko, Dánsko, Veľká Británia	5
Česká Republika, Fínsko, Lotyšsko, Macedónsko	3
Gruzínsko, Chorvátsko, Mexiko	2
Estónsko, Island, Kanada, Litva, Poľsko, Španielsko	1

V tejto otázke boli mladí ľudia požiadaní, aby uviedli maximálne tri krajiny, v ktorých by sa radi zúčastnili výmeny mládeže. Ako je vidieť z tabuľky 4, najväčší záujem je o prímorské krajiny.

9. Koľko dní chcú mladí ľudia stráviť na výmene mládeže

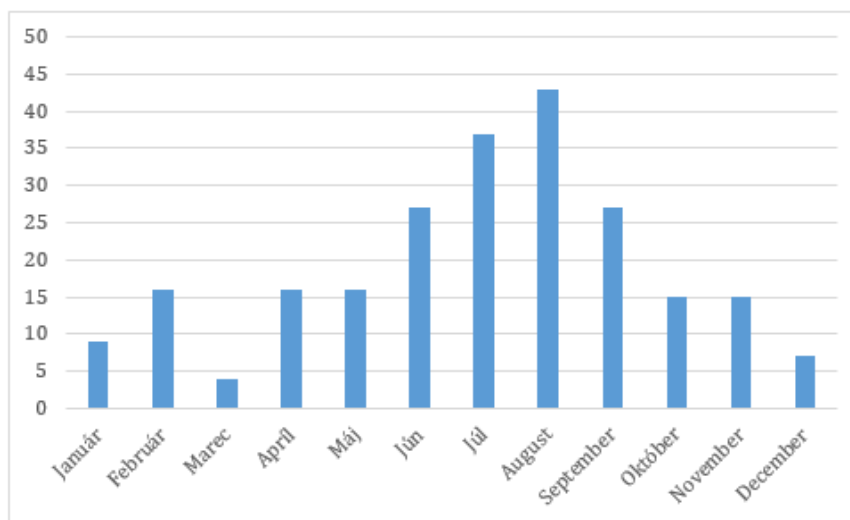
Ako bolo uvedené v podkapitole 2.1.1, výmena mládeže môže trvať minimálne 5 a maximálne 21 dní. Najčastejšie to býva 10 dní a toto trvanie účastníkom vyhovuje, pretože 41 % respondentov uviedlo túto možnosť. Prekvapivým zistením bolo, že druhá najčastejšia odpoveď bola 21 dní, čo predstavuje maximálnu možnú dĺžku trvania projektu. Túto možnosť zvolilo 15 % opýtaných. Naopak len 3 % mladých ľudí by chceli na výmene stráviť iba 5 dní.

V tejto otázke uvádzali respondenti jedno číslo, no pre lepšie zobrazenie výsledkov boli vytvorené krátke intervaly.

Tab. 5 Počet dní, ktoré majú mladí ľudia záujem stráviť na výmene mládeže

Počet dní	Počet odpovedí
5 až 8	13
9 až 12	36
13 až 16	11
17 až 21	18

10. Kedy majú mladí ľudia záujem zúčastniť sa mládežníckej výmeny

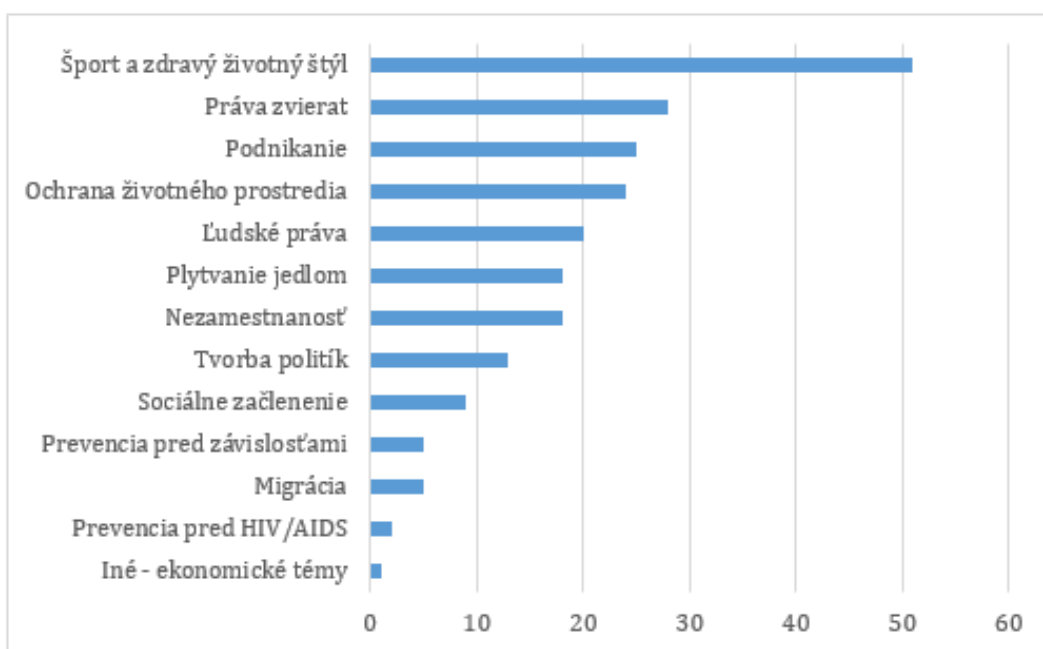
Obr. 7 Obdobia, v ktorých je o výmeny mládeže záujem

Ako bolo predpokladané, najvhodnejšie sú pre mladých ľudí letné mesiace jún až september. Je to preto, že študenti vtedy nemusia chodiť do školy a pre väčšinu zamestnaných je to obdobie dovoleniek.

11. Témy, o ktoré sa mladí ľudia zaujímajú

Každá výmena mládeže má stanovenú tému, ktorej sa mladí počas celého trvania projektu venujú. Od nej sa odvíjajú všetky naplánované aktivity, počas ktorých mladí ľudia posilňujú svoje schopnosti a prostredníctvom neformálneho vzdelávania získavajú nové poznatky o danej problematike.

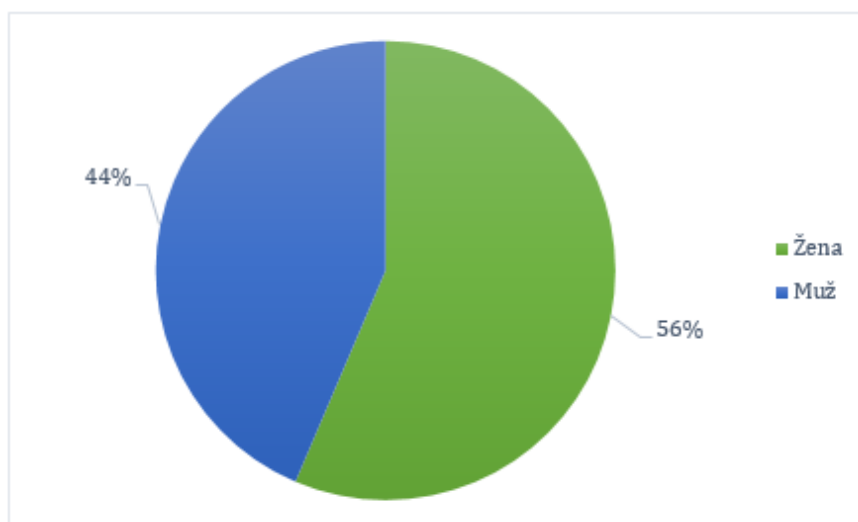
Najpopulárnejšia téma medzi respondentmi bol šport a zdravý životný štýl (až 65 % odpovedí). Za tým nasledovali práva zvierat, podnikanie a ochrana životného prostredia. Viac ako 20 % mladých ľudí zaujíma problematika ľudských práv, nezamestnanosti a plytvania jedlom. Menej populárne sú u mladých ľudí témy týkajúce sa tvorby politik a sociálneho začlenenia. Menej ako 10 % respondentov zajíma imigrácia, predchádzanie závislostiam a ochrana pred HIV/AIDS.

Obr. 8 Témy, o ktoré sa zaujímajú mladí ľudia

12. Pohlavie účastníkov

Zámerom programu Erasmus+ je prinášať rovnaké príležitosti pre všetkých mladých ľudí, bez ohľadu na ich pohlavie. Ako vidno na obrázku 9, mládežníckych výmen sa zúčastnilo len o niečo viac žien ako mužov, takže tento princíp rovnocennosti bol dodržaný.

Obr. 9 Pohlavie účastníkov

13. Vek účastníkov

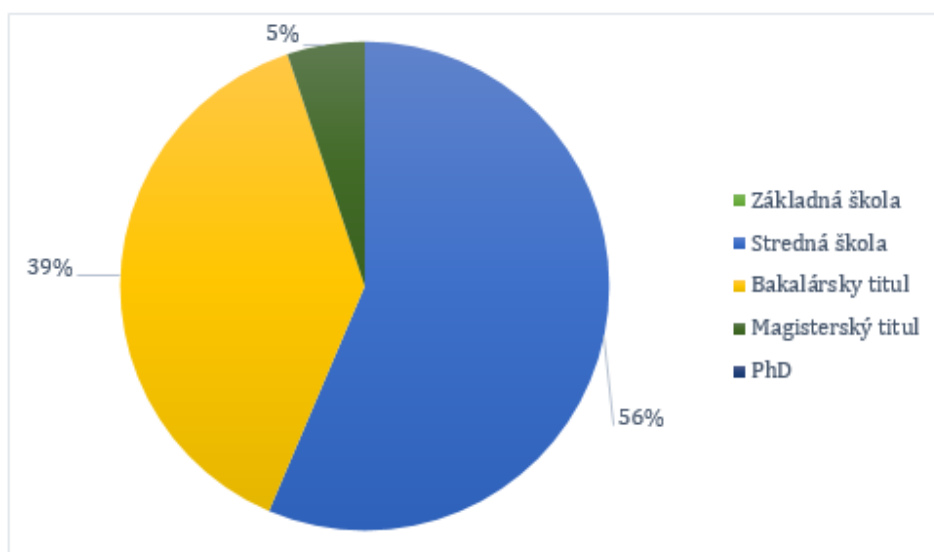
Výmeny mládeže sa môžu zúčastniť mladí ľudia vo veku 13 až 30 rokov. Najviac účastníkov vyslaných organizáciou Bulgarian Youth Community bolo vo veku 19 až 24 rokov. Iba 12 % účastníkov bolo vo veku 25 až 30 a zatiaľ ani jeden účastník vo veku menej ako 19 rokov. Môže to byť spôsobené tým, že títo mladí ľudia nemajú dostatok informácií o výmenách mládeže alebo majú strach z neznámeho prostredia, či sú si neistí svojimi jazykovými schopnosťami.

Tab. 6 Vek účastníkov mládežníckych výmen

Vek	Počet odpovedí
13 až 18 rokov	0
19 až 24 rokov	69
25 až 30 rokov	9

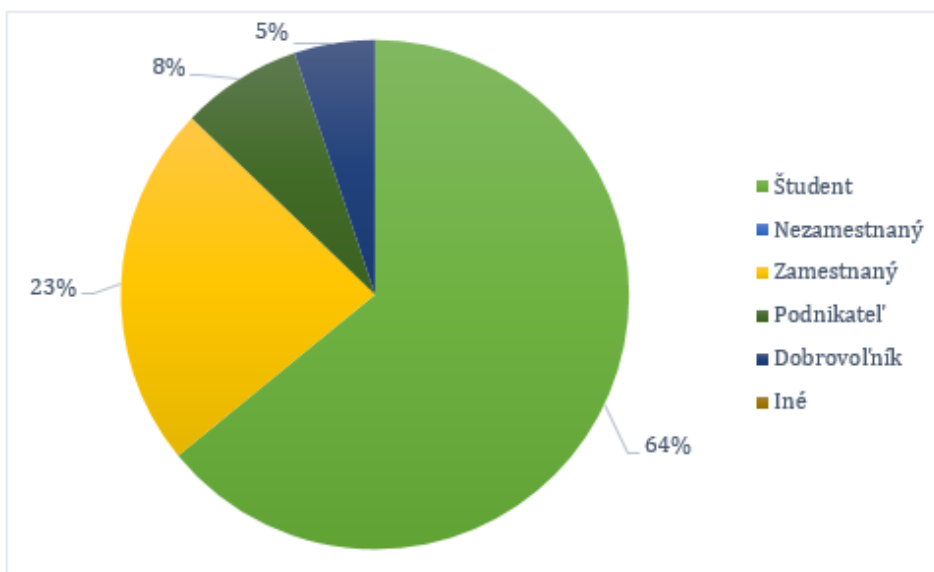
14. Najvyššie dosiahnuté vzdelanie účastníkov

Najviac účastníkov mládežníckych výmen (56 %) má ukončené stredoškolské vzdelanie. 39 % respondentov má dosiahnuté bakalárske vzdelanie a 5 % magisterské.

Obr. 10 Najvyššie dosiahnuté vzdelanie účastníkov

15. Hlavná činnosť účastníkov

Obr. 11 Hlavná činnosť účastníkov

64 % respondentov v súčasnosti študuje. 23 % účastníkov mládežníckych výmen sú zamestnaní a 8 % sú mladí podnikatelia. U 5 % odpovedajúcich je v súčasnosti ich hlavnou činnosťou dobrovoľníctvo.

16. Názory účastníkov na výmeny mládeže

Väčšina účastníkov sa vyjadrila, že sú radi, že sa rozhodli zúčastniť výmeny mládeže. Vyzdvihli najmä fakt, že sa naučili pracovať v tíme a nadviazali mno-

ho cenných kontaktov. Zároveň ocenili profesionálny prístup organizátorov. Okrem toho sa účastníci dozvedeli mnoho nových vecí nielen o téme projektu, ale aj o iných krajinách a ich tradíciách. Ďalší účastníci majú pocit, že sa vďaka projektu zlepšila ich kreativita a vnímanie dôležitých problémov súčasnosti. Rovnako majú mladí ľudia pocit, že vďaka rôznym aktivitám prospeli okoliu. Mnohí účastníci sa vrátili z mládežníckej výmeny motivovaní ďalej rozvíjať nadobudnuté poznatky alebo sa zapájať do spoločensky prospešných aktivít v ich okolí.

3.4.2 Overenie hypotéz

Na základe získaných informácií z dotazníkového šetrenia je možné vyhodnotiť stanovené hypotézy, uvedené v metodike práce.

- *H1: Pre účastníkov sú najzaujímavejšie mládežnícke výmeny konané na tému podnikanie.*

Z dotazníkového šetrenia vyplýva, že najzaujímavejšia téma mládežníckej výmeny z pohľadu účastníkov je šport a zdravý životný štýl. Túto možnosť označilo 65 % respondentov. Za tým nasledujú práva zvierat, ktoré zaujímajú 36 % mladých ľudí. Téma podnikania sa s 32 % umiestnila až na treťom mieste, preto sa táto hypotéza zamieta.

- *H2: Viac ako 50 % účastníkov sú vysokoškolskí študenti.*

64 % respondentov označilo, že v súčasnosti je ich hlavnou činnosťou štúdium a z otázky číslo 14 vyplýva, že všetci sú to vysokoškolskí študenti, preto sa táto hypotéza prijíma.

- *H3: Hlavným motívom účasti mladých ľudí na výmene mládeže je posilnenie schopností a znalostí, ktoré zvýhodnia ich pozíciu na trhu práce.*

Hypotéza číslo tri sa zamieta, pretože hlavným motívom účasti mladých ľudí na mládežníckej výmene bolo návšteva cudzej krajiny. Posilnenie schopností a znalostí bol až druhý najvýznamnejší motív.

Podobné zistenie vychádza aj zo štúdie zameranej na Erasmus študentov a ich motívy. Lesjak a kol. (2015) zistili, že vysokoškolskí študenti sa zapájajú do projektu mobility viac z dôvodu osobnostného ako profesionálneho rozvoja. Predpokladajú, že študenti vnímajú program Erasmus ako možnosť uniknúť každodennej rutine. Hoci tieto motívy nie sú v súlade s pôvodnými cieľmi programu, neznamená to, že mobilita nemá pre študentov požadovaný prínos. Účasť na programe a vystavenie novým kultúram a životnému štýlu podnecuje v mladých ľuďoch záujem o rôzne témy a pomáha im rozvíjať nové nápady. To následne spôsobuje, že sa študenti zaujímajú o akademický či profesionálny rast po návrate domov.

Aj účastníci mládežníckych výmen označili, že sa z projektu vrátili motivovaní a že ich výmena podporila v aktívnejšom zapájaní sa do spoločnosti. Všetci súhlasili aj s tým, že účasťou na výmene rozvinuli svoje schopnosti a znalosti.

- *H4: Viac ako 80 % účastníkov prejavuje záujem zúčastniť sa výmeny znova.*

Táto hypotéza sa prijíma, pretože všetci respondenti majú záujem zúčastniť sa mládežníckej výmeny znova.

3.5 Odporúčania

Z poznatkov získaných realizovaným výskumom je možné sformulovať odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na organizáciu Bulgarian Youth Community.

Positívnym zistením je, že mladí ľudia považujú výmeny mládeže za prínosné a majú záujem zúčastniť sa ich opakovane. Z dotazníkového šetrenia je možné určiť, aké výmeny sú pre nich najzaujímavejšie a aké partnerstvá by mala daná organizácia nadväzovať. Pre účastníkov je hlavným motívom účasti navštívenie cudzej krajiny. Najväčší záujem je o prímorské krajiny, ako sú Taliansko, Španielsko, Portugalsko, či Malta. Najatraktívnejšia je pre nich téma týkajúca sa športu a zdravého životného štýlu. Ďalšie populárne témy sú práva zvierat, podnikanie a ochrana životného prostredia. Ideálne trvanie projektu je podľa účastníkov 10 dní a najviac im vyhovujú výmeny konané v letnom období, od júna do septembra.

Jedným z problémov danej organizácie je, keď vybraní účastníci bezdôvodne rušia svoju účasť. Pracovníci organizácie tak musia proces výberu realizovať znova, čo je pre nich časovo aj administratívne náročné. Navyše je oveľa ťažšie nájsť účastníka na poslednú chvíľu, najmä ak sa jedná o výmenu mládeže konanú vo vzdialenejšej krajine. V takom prípade sú letenky často drahšie ako je príspevok na cestu a rozdiel si musí novo vybraný účastník doplatiť sám. Tento problém riešia niektoré organizácie zavedením malého účastníckeho poplatku, napríklad 300 Kč/rok. Týmto spôsobom organizácia docieli, že sa na výmeny budú hlásiť ľudia, ktorí majú o stanovený projekt skutočný záujem. Tento poplatok by bol odpustený ľuďom, ktorí sa zapoja do dobrovoľníckych činností realizovaných danou organizáciou, čím by sa povzbudil záujem o dobrovoľníctvo medzi mladými ľuďmi.

Ďalším zistením je, že hoci sú výmeny mládeže určené všetkým mladým ľuďom, najčastejšie sa ich zúčastňujú vysokoškolskí študenti. Účasť na výmene môže priniesť mnoho pozitív aj študentom stredných škôl, pretože čím skôr začnú rozvíjať svoje schopnosti, tým lepšie to bude pre ich budúci kariérny rast. Navyše ich to môže podnietiť k ďalšiemu štúdiu alebo k účasti na Európskej dobrovoľníckej službe. Mladí ľudia si vďaka účasti na výmene môžu lepšie uvedomiť svoje silné stránky a oblasti záujmu. Vzhľadom na to by mala organizácia informovať o programe Erasmus+ čo najviac študentov stredných škôl, napríklad prostredníctvom prezentácií a informačných stretnutí na stredných školách a v centrách voľnočasových aktivít.

Ideálnym spôsobom, ako výmeny mládeže predstaviť čo najviac mladým ľuďom je vytvorenie krátkeho podujatia približujúceho mládežnícku výmenu. Takéto podujatie je najvhodnejšie zrealizovať počas Európskeho týždňa mládeže. Európsky týždeň mládeže je iniciatíva Európskej únie, ktorej cieľom je povzbudiť mladých ľudí v aktívnej účasti v spoločnosti. Počas tohto týždňa sa organizujú rôz-

ne stretnutia, konferencie, súťaže, festivaly, debaty, workshopy, výstavy a školenia. Ich zámerom je zdvihnúť povedomie o dôležitosti rozvíjania schopností a znalostí aj mimo školy, či univerzity (European Youth Portal, 2015).

Navrhnuté podujatie bude trvať dva dni a konať sa vo Varne, kde Bulgarian Youth Community sídli a pôsobí. Počas týchto dní absolvujú mladí ľudia podobné aktivity, aké sa konajú na výmenách mládeže a získajú tak o nich lepšiu predstavu. Na začiatku priblížia pracovníci organizácie program Erasmus+ a možnosti, ktoré tento program ponúka. Ďalej budú od bývalých účastníkov predstavené mládežnícke výmeny a za tým bude nasledovať priestor na otázky od potenciálnych účastníkov. Prvý deň bude venovaný téme šport a zdravý životný štýl, pretože táto téma podľa výsledkov dotazníkového šetrenia zaujíma mladých ľudí najviac. Mladí ľudia tak budú mať možnosť spoznať nových ľudí, zapojiť sa do debát s vrstovníkmi aj expertmi na danú tému a absolvovať rôzne športové aktivity. Druhý deň bude zameraný na problematiku ochrany životného prostredia. Opäť budú naplánované debaty s odborníkmi a potom bude nasledovať čistenie pobrežia. Na konci dňa prebehne vyhodnotenie absolvovaných aktivít a mladí ľudia, ktorí sa zapojili, získajú certifikát podobný osvedčeniu Youthpass, ktoré získavajú účastníci mládežníckych výmen.

Aby odpadli náklady spojené so zabezpečením priestorov, budú sa prezentácie a debaty konať v priestoroch organizácie. Športové aktivity a čistenie pobrežia prebehne vo vonkajších priestoroch. Odborníci v daných oblastiach budú pracovníci organizácie, pre ktorých to bude súčasť ich pracovnej doby. Športové potreby a potreby súvisiace s čistením prostredia organizácia buď vlastní alebo budú zapožičané od dobrovoľníkov. Náklady bude potrebné vynaložiť na propagáciu a tlač certifikátov. K propagácii podujatia budú vytvorené plagáty veľkosti A3 a malé letáky veľkosti A5, ktoré budú umiestnené na univerzitách a stredných školách. Udalosť bude propagovaná aj pomocou sociálnej siete Facebook, pretože väčšina mladých ľudí v dotazníku označila, že o Bulgarian Youth Community sa dozvedeli práve týmto spôsobom. Vypočítané náklady sú zobrazené v tabuľke 7.

Cieľom je zrealizovať podujatie, ktoré nebude nákladné, ale dobre zapamätateľné a podnietiť tak mladých ľudí k účasti na výmenách mládeže. Pri kalkulácii nákladov sa vychádzalo z cenníka uvedeného na českej webovej stránke, pretože ceny týchto služieb sa v Bulharsku pohybujú na rovnakej úrovni.

Tab. 7 Odhadované náklady na podujatie propagujúce výmeny mládeže

Výdaj	Cena v Kč
50 ks plagátov	1379
2000 ks letákov	1992
100 ks certifikátov	1447
Odmena pracovníkom	0 (akcia realizovaná v rámci pracovnej doby odborníkov)
Priestory	0 (priestory organizácie alebo vonkajšie priestory)
Súčet	4818

Zdroj: online-tiskarna.cz, 2016

Pre rozvoj organizácie by bolo ďalej prínosné zapojiť sa aj do Kľúčovej akcie 2 spadajúcej do programu Erasmus+. V rámci tejto akcie sa budujú strategické partnerstvá s organizáciami z iných krajín. Erasmus + Sprievodca programom (2016) rozdeľuje strategické partnerstvá podporujúce inovácie a strategické partnerstvá podporujúce výmenu osvedčených postupov. Prostredníctvom tejto akcie je možné realizovať zmiešanú mobilitu mládeže, to znamená aktivity, ktoré kombinujú virtuálnu mobilitu (využívanie informačných a komunikačných technológií) s fyzickou mobilitou, ktorá môže trvať až dva mesiace. Keďže mnoho účastníkov označilo v dotazníku, že by mali záujem stráviť na výmene mládeže až 21 dní, čo je najdlhšie možné trvanie projektu predpokladá sa, že by ich zaujímal aj tento, dlhšie trvajúci typ mobility. Ďalej môže organizácia profitovať z mobility pracovníkov s mládežou realizovanej v rámci Kľúčovej akcie 2. Táto aktivita umožní členom organizácie Bulgarian Youth Community stráviť v zahraničí 2 až 12 mesiacov a aktívne sa podieľať na každodennej práci v zahraničnej organizácii s rovnakým zameraním. Tým zlepšia pracovníci s mládežou svoje odborné aj osobné kompetencie, ktoré budú môcť využiť na skvalitnenie svojej práce. V danej organizácii môže pracovať i niekto zo zahraničia a priniesť tak nové poznatky a nápady.

4 Diskusia

Táto práca prináša odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen realizovaných v rámci programu Erasmus+ v Bulharsku. Zameriava sa na organizáciu Bulgarian Youth Community, ktorá v danej oblasti pôsobí od roku 2014. Odporúčania boli sformulované na základe poznatkov z dostupných internetových zdrojov na danú tému a z informácií získaných kvalitatívnym a kvantitatívnym výskumom.

Záujem o výmeny mládeže stúpa zo strany mladých ľudí, ale aj zo strany organizácií, ktoré sa chcú zapojiť. Prejavuje sa to tým, že národná agentúra, ktorá rozhoduje o pridelení grantu na realizáciu výmeny mládeže dostáva každý rok viac žiadostí. Rozpočet je však stanovený dopredu a nezvyšuje sa úmerne s počtom žiadostí. Je preto veľmi dôležité, aby bol návrh projektu kvalitne spracovaný a napĺňal požadované zámery a ciele.

V rámci kvalitatívneho výskumu boli uskutočnené hĺbkové rozhovory z ktorých vyplýva, že pre členov organizácie nie je písanie projektov náročné, pretože v tom už majú prax a pravidelne sa zúčastňujú nielen mládežníckych výmen, ale aj rôznych tréningových kurzov. Na druhej strane stážistky sa vyjadrili, že pred začatím stáže nemali skúsenosti z rovnakej alebo podobnej oblasti, preto to pre nich bolo spočiatku veľmi náročné. Manažérka to však nepovažuje za nevýhodu a tvrdí, že čím viac informácií si bude musieť nový stážista o výmenách mládeže spočiatku nájsť, tým viac nových nápadov prinesie.

Daná organizácia sa stretáva s problémami pri výbere účastníkov, konkrétne, keď sa účastníci rozhodnú zrušiť svoju účasť tesne pred výmenou mládeže. V tomto prípade účastníkom nehrozia žiadne sankcie, ale pre organizáciu je to časovo a administratívne náročné. Z toho dôvodu bol v rámci odporúčaní navrhnutý účastnícky poplatok. Ten by mal byť dostatočne malý, aby prípadných záujemcov neodradil. Funkciou tohto poplatku by bolo, aby sa na výmeny hlásili ľudia, ktorí majú o danú tému skutočný záujem. Ak by výskum prebiehal znova, bolo by zaujímavé zistiť, či prejavia mladí ľudia opakovaný záujem o mládežnícke výmeny aj za cenu malého poplatku a či by sa kvôli zavedenému poplatku zmenila ich hlavná motivácia účasti.

Manažérka organizácie sa v rozhovore vyjadrila, že v budúcnosti majú záujem prehĺbiť spoluprácu s organizáciami zo zahraničia a rozšíriť tak svoje pôsobenie. Vzhľadom na to bolo navrhnuté, aby sa venovali nielen Kľúčovej akcii 1, pod ktorú spadajú výmeny mládeže, ale aby svoje pôsobenie rozšírili aj do Kľúčovej akcie 2. V rámci tejto akcie môžu realizovať zmiešanú mobilitu mládeže, ktorá ma dlhšie trvanie a kombinuje v sebe virtuálnu mobilitu s fyzickou. Ďalej je možné uskutočniť dlhodobú mobilitu pracovníkov s mládežou, ktorá umožní členom organizácie stráviť niekoľko mesiacov v zahraničí a rozvíjať tak svoje kompetencie.

Z kvantitatívneho výskumu vyplynulo, že všetci mladí ľudia majú záujem zúčastniť sa výmeny znova a mnoho z nich aj na maximálnu dĺžku projektu (21 dní). Ak by výskum pokračoval ďalej, bolo by zaujímavé zistiť, či účasť na výmene mládeže vzbudila v mladých ľuďoch záujem aj o iný typ mobility, napríklad o Európsku dobrovoľnícku službu. Táto aktivita tiež spadá pod Kľúčovú akciu 1

v rámci programu Erasmus+ a je to ďalšia možnosť ako môže organizácia Bulgarian Youth Community rozšíriť svoje pôsobenie a podporovať aktívnu účasť mladých ľudí v spoločnosti.

Ďalším zistením z dotazníkového šetrenia bolo, že sa na výmenách mládeže nezúčastnili žiadni stredoškolskí študenti, pritom práve táto skupina mladých ľudí by mohla byť účasťou ovplyvnená ešte viac ako starší účastníci. Výmena mládeže im pomôže rozšíriť obzory a rozvíjať svoje schopnosti, čo je prínosné pre ich budúce uplatnenie na trhu práce. Aj preto by bolo vhodné výskum rozšíriť i medzi žiakov stredných škôl. Bol by zameraný na to, či stredoškolskí študenti majú informácie o mládežníckych výmenách a čo im bráni v účasti. Predpokladaným dôvodom neúčasti je okrem nedostatku informácií aj prípadný strach z neznámeho alebo z úrovne jazykových znalostí. Na základe toho bolo v rámci odporúčaní navrhnuté krátke podujatie, ktoré môže organizácia Bulgarian Youth Community zrealizovať počas Európskeho týždňa mládeže a priblížiť tak mladým ľuďom výmeny mládeže bez toho aby museli vycestovať do zahraničia. Počas toho budú môcť zažiť podobné aktivity, aké sa konajú na mládežníckych výmenách a opýtať sa realizátorov a bývalých účastníkov na všetky potrebné informácie.

Prostredníctvom dotazníkového šetrenia bola ďalej zistená hlavná motivácia účasti na mládežníckych výmenách. Pre väčšinu mladých ľudí je to návšteva cudzej krajiny. Aj keď tento motív nie je hlavným cieľom programu, neznamená to, že by účasť na výmene mládeže nemala požadovaný prínos. Všetci z účastníkov súhlasili, že vďaka výmene mládeže posilnili svoje schopnosti, najviac komunikačné a jazykové, keďže aktivity sa odohrávajú v anglickom jazyku a sú založené na skupinovej práci. Ďalej účastníci tvrdia, že sa z výmeny mládeže vrátili motivovaní do ďalšieho vzdelávania, ale taktiež do aktívnejšieho zapájania sa do spoločnosti. Mnohí účastníci ocenili, že na mládežníckej výmene nadviazali cenné kontakty a naučili sa pracovať v tíme.

Z výsledkov z dotazníkov bolo možné určiť o aké výmeny majú mladí ľudia v Bulharsku najväčší záujem. To znamená, ktoré témy ich zaujímajú, kedy je pre nich najvhodnejšie obdobie vycestovať, koľko dní by chceli stráviť na výmene mládeže a najmä, ktoré krajiny sú pre nich najzaujímavejšie, keďže tento motív je u nich najsilnejší. Tieto výsledky poslúžia nie iba organizácii Bulgarian Youth Community pri nadväzovaní partnerstiev, ale môžu z nich vychádzať aj iné organizácie, ktoré sa do mládežníckych výmen ešte len plánujú zapojiť alebo majú v tejto oblasti menšie skúsenosti.

5 Záver

Táto práca sa zaoberá výmenami mládeže realizovanými v rámci programu Erasmus+. Hoci tento program funguje iba od roku 2014, výmeny mládeže boli uskutočňované dávno pred tým, v rámci iných programov Európskej únie. Sú to niekoľkodňové projekty, ktoré umožňujú mladým ľuďom z rôznych krajín stráviť spolu istý čas v zahraničí. Počas trvania projektu rozvíjajú účastníci svoje schopnosti a znalosti, a to prostredníctvom neformálneho vzdelávania. Každá výmena mládeže má stanovenú tému, ktorá sa mladých ľudí bezprostredne dotýka. Spôčiatku boli mládežnícke výmeny zamerané na budovanie mieru v Európe, neskôr na osobnostný a kultúrny rozvoj účastníkov. Teraz sa hlavný dôraz kladie na získavanie profesijných schopností a znalostí, aby mladí ľudia posilnili svoju pozíciu na trhu práce, pretože práve oni boli silno zasiahnutí nedávnou hospodárskou krízou.

Hlavným cieľom tejto práce bolo priniesť odporúčania pre rozvoj mládežníckych výmen v Bulharsku, so zameraním na organizáciu Bulgarian Youth Community, ktorá v danej oblasti pôsobí. Aby bol tento cieľ naplnený, boli stanovené dielčie ciele, a to analýza problematiky výmen mládeže v rámci programu Erasmus+, špecifikácia situácie v Bulharsku v tejto oblasti a charakteristika činnosti zvolenej organizácie.

Program Erasmus+, výmeny mládeže a organizácie, ktoré sa do tohto programu zapájajú najčastejšie boli charakterizované na základe dostupných internetových a knižných zdrojov v časti literárny prehľad. Vlastná práca približuje situáciu v danej oblasti v Bulharsku a charakterizuje organizáciu Bulgarian Youth Community. Potom sa zameriava na analýzu primárnych dát získaných hĺbkovými rozhovormi a dotazníkovým šetrením. Výsledky z dotazníkov poslúžili k potvrdeniu alebo vyvráteniu stanovených hypotéz a následne k sformulovaniu odporúčaní.

Pozitívnym zistením bolo, že mladí ľudia považujú účasť na výmene mládeže za prínosnú, pretože na nej posilnili svoje schopnosti, nadviazali cenné kontakty a získali nové poznatky o témach, ktoré sa ich dotýkajú. Výmeny mládeže ich povzbudili v aktívnejšom zapájaní sa do spoločnosti a taktiež v budúcej mobilite.

Návrhov na zlepšenie bolo uvedených niekoľko, a jeden, ako rozšíriť povedomie o mládežníckych výmenách, bol aj finančne vyčísliteľný. Zámerom bolo vytvoriť podujatie, ktoré priblíži výmeny mládeže čo najviac ľuďom, pri čo najnižších nákladoch. Odporúčania tiež uviedli, ktoré ďalšie aktivity spadajúce pod program Erasmus+ by mohli organizácii dopomôcť k jej rozvoju.

6 Literatúra

- DOITCHINOVA, J. A D. ZAIMOVA. *The third sector importance : general perspectives and analysis for Bulgaria*. [online]. Liège, 2013. [vid. 2016-04-15]. ISSN 2070-8289. Dostupné z: <http://www.ciriec.ulg.ac.be/wp-content/uploads/2015/08/WP13-01.pdf>
- DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-269-3.
- DOHNALOVÁ, M. A L. PRŮŠA. *Sociální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-573-1.
- EC. *2015 annual work programme for the implementation of 'Erasmus+': the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport*. [online]. Brussels, 2014a. [vid. 2016-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c_2014_6856_en.pdf
- EC. *2016 annual work programme for the implementation of 'Erasmus+': the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport*. [online]. Brussels, 2015b. [vid. 2016-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c-2015-6151.pdf
- EC. *Annex I: Erasmus+ Programme, Annual Report 2014. Statistical Annex*. [online]. Brussels, 2015a. [vid. 2016-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/education/library/statistics/ar-statistical-annex_en.pdf
- EC. *Erasmus+: The EU programme for Education, Training, Youth and Sport, 2014–2020* [online]. 2013. [vid. 2016-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/erasmus-plus-in-detail_en.pdf
- EC. *EU Youth report Bulgaria*. [online]. 2014b. [vid. 2016-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report-infographics_en.htm
- ECORYS. *Youth in action. Interim Evaluation. Final report*. [online]. Rotterdam, 2011. [vid. 2016-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/youth/youth2011_en.pdf
- ERASMUS PLUS. *Erasmus+ Distance Calculator and Budget Rules*. [online]. 2016. [vid. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://erasmus-plus.ro/erasmus-plus-distance-calculator-budget/>
- Erasmus+ Sprievodca Programom*. [online]. Verzia 2, 2016 [vid. 2016-03-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/documents/erasmus-plus-programme-guide_sk.pdf

- EUROPEAN YOUTH PORTAL. *Welcome to European youth week 2015*. [online]. 2015. [vid. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://europa.eu/youth/eyw>
- GORCHILOVA, D. *Current trends in funding nonprofit organizations in Bulgaria*. [online]. Facta Universitatis, Volume 7, Number 1, 2010 [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://facta.junis.ni.ac.rs/eao/eao201001/eao201001-07.pdf>
- IJEVA KOLEVA, D. A J. DOBREVA. *Social entrepreneurship as a form of social responsibility in Bulgaria*. [online]. Megatrend Revija, Volume 12, Number 2, 2015 [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=d3ba0735-0c40-4385-95c2-19169bd669e8%40sessionmgr4003&vid=4&hid=4210>
- KUHN, T. *Why Educational Exchanges Programmes Miss Their Mark: Cross-Border Mobility, Education and European Identity*. [online]. Journal of Common Market Studies, Volume 50, Number 6, 2012. [vid. 2016-03-16]. ISSN 00219886. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=a2a01bcc-2bb8-4c08-bcfe-a95a0f46f787%40sessionmgr4004&vid=0&hid=4211>
- KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3983-0.
- LEJEUNE, P. *European Union support for youth work and non-formal learning*. In: EUROPEAN UNION. *Youth work and non-formal learning in Europe's education landscape*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. ISBN 978-92-79-45427-1.
- LESJAK, M. A KOL. *Erasmus student motivation: Why and where to go?*. [online]. Higher Education: The International Journal of Higher Education Research, Volume 70, Number 5, 2015 [vid. 2016-05-09]. ISSN 00181560. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10734-015-9871-0>
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 12. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-825-3.
- ONLINE-TISKARNA.CZ. [online]. 2016 [vid. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.online-tiskarna.cz/>
- REKTOŘÍK, J. A KOL. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- SAATCI, EZGI Y. A C.URPER. *Corporate Social Responsibility versus Social Business*. [online]. Journal of Economics, Business and Management, Volume 1, Number 1, 2013 [vid. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.joebm.com/papers/15-E00038.pdf>
- SDĚLENÍ KOMISE. *EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. [online]. Brusel, 2010. [vid. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:CS:PDF>
- SOCIAL ECONOMY EUROPE. *What we do. Social economy* [online]. 2015 [vid. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.socialeconomy.eu.org/social-economy>

WOCHOWSKA, M. *Non-formal Learning And The Acquisition Of Skills – How Does The EU Support Youth Employment?* [online]. Comparative Economic Research, Volume 18, Number 2, 2015 [vid. 2016-03-16]. ISSN 2082-6737. Dostupné z: <http://www.degruyter.com/view/j/cer.2015.18.issue-2/cer-2015-0017/cer-2015-0017.xml>

WP3 National report: Bulgaria. Innovative Social Enterprise Development Network, 2013.

Zelená kniha. Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání. [online]. Brusel, 2009 [vid. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0329:FIN:CS:PDF>

7 Zoznam obrázkov

Obr. 1	Rozdelenie rozpočtu medzi jednotlivé kľúčové akcie Zdroj: EC, 2013.	14
Obr. 2	Konečná fáza členenia národného hospodárstva Zdroj: Pestoff in Rektořík a kol., 2010	20
Obr. 3	Ako sa účastníci dozvedeli o organizácii	27
Obr. 4	Dôvody účasti na výmene mládeže	28
Obr. 5	Schopností, ktoré účastníci posilnili na výmene mládeže	29
Obr. 6	Vplyv mládežníckej výmeny na účastníkov	29
Obr. 7	Obdobia, v ktorých je o výmeny mládeže záujem	31
Obr. 8	Témy, o ktoré sa zaujímajú mladí ľudia	32
Obr. 9	Pohlavie účastníkov	33
Obr. 10	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie účastníkov	34
Obr. 11	Hlavná činnosť účastníkov	34

8 Zoznam tabuliek

Tab. 1	Preplatenie cestovných nákladov účastníkom na základe vzdialenosti	16
Tab. 2	Rozpočet mládežníckych výmen v Bulharsku	23
Tab. 3	Počet mládežníckych výmen, na ktorých sa mladí ľudia zúčastnili	28
Tab. 4	Krajiny, ktoré majú mladí ľudia záujem navštíviť v rámci mládežníckej výmeny	30
Tab. 5	Počet dní, ktoré majú mladí ľudia záujem stráviť na výmene mládeže	31
Tab. 6	Vek účastníkov mládežníckych výmen	33
Tab. 7	Odhadované náklady na podujatie propagujúce výmeny mládeže	38

Prílohy

A Dotazník

Hello, my name is Natália Muchová and I study on Mendel University in Brno, Czech Republic. I am writing bachelor thesis about youth exchanges organized through Erasmus+ programme. It would be really helpful to me if you could fill in this questionnaire. I will analyze the results from it in my thesis. The questionnaire is anonymous and it will take from 5 to 7 minutes. Thank you very much for your help.

1. How did you learn about organization Bulgarian Youth Community?
 - From a friend
 - From SALTO webpage
 - From Facebook
 - From Bulgarian Youth Community website
 - From internet – other website
 - Other
2. Why did you decide to take part in youth exchange? (Please choose 1 that apply the most)
 - The topic was very interesting
 - I wanted to strengthen my skills
 - It is an interesting thing to add to my CV
 - I wanted to visit a foreign country
 - I wanted to meet new people
 - Other
3. In how many youth exchanges did you take part? (Please write a number)
4. Which skills did you strengthen thanks to the youth exchange?
 - IT
 - Communication
 - Language
 - Presentation
 - None
 - Other
5. Which of the following statements do you agree with? (Please choose max 3 that apply the most)

-
- The youth exchange encouraged me to be more active in the society
 - I learned many useful things about the topic
 - The youth exchange encouraged me to be more mobile
 - I learned how to work in team
 - Taking part in youth exchange strengthen my position on labour market
 - I made useful contacts
 - It didn't bring me anything new
 - I expected something else from youth exchange
6. Would you like to participate in another youth exchange? (if YES continue to question 8, if NO go to question 7 and then 12)
- Yes
 - No
7. Why don't you want to participate in another youth exchange?
- It wasn't valuable experience for me
 - I didn't like how it was organized
 - I think that youth workers and leaders were not skilled enough
 - I didn't like the place where we stayed
 - The description of the project didn't match the reality
 - Other
8. To which country would you like to go on youth exchange? (Please write max 3 countries)
9. How many days would you like to spend on youth exchange? (Please write a number from 5 -21 days)
10. Which months are the most appropriate for you? (Please choose 3 that apply the most)
- January
 - February
 - March
 - April
 - May
 - June
 - July

- August
 - September
 - October
 - November
 - December
11. What topics are you interested in? (Please choose 3 that apply the most)
- Entrepreneurship
 - Unemployment
 - Sport and healthy lifestyle
 - Policy making
 - Protecting the environment
 - Food waste
 - Animal rights
 - Human rights
 - Immigration
 - Social inclusion
 - HIV/ AIDS prevention
 - Prevention from addictions
 - Other
12. Are you:
- Male
 - Female
13. How old are you? (Please write a number)
14. What is your highest achieved education?
- Primary school
 - Secondary school
 - Bachelor degree
 - Master degree
 - PhD
15. What is your current (main) occupation?
- Student
 - Employed

- Unemployed
 - Entrepreneur
 - Volunteer
 - Other
16. If there is anything else you would like to tell about youth exchanges or regarding this questionnaire you can write it here.